

Mendelova univerzita v Brně
Agronomická fakulta
Ústav aplikované a krajinné ekologie

Agronomická
fakulta

Mendelova
univerzita
v Brně

**Změny venkovské obce na jižní Moravě po roce 1990:
případ Lanžhota**

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

doc. RNDr. Antonín Vaishar, CSc.

Vypracovala:

Lucie Štáhllová

Brno 2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Zpracovatelka: **Lucie Štáhlová**

Studijní program: Zemědělské inženýrství

Obor: Agrobiznys

Název tématu: **Změny venkovské obce na jižní Moravě po roce 1990: případ Lanžhota**

Rozsah práce: 35 stran; minimálně 60 000 symbolů

Zásady pro vypracování:

1. Zhodnocení literatury, týkající změn venkova po roce 1990 (transformace zemědělských podniků, rozvoj urbanizačních procesů do té doby brzděných plánem, globalizační tendence apod.). Shromáždit i poznatky ze závěrečných prací na vysokých školách, týkající se rozvoje Lanžhota a změn venkovských obcí po roce 1990.
2. Charakteristika Lanžhota jako venkovské obce a posléze malého města z hlediska demografického, ekonomického, sociálního s využitím dat sčítání lidu 1991, 2001, 2011, bilanci obyvatelstva a dalších místních pramenů (kroniky, Lanžhotského zpravodaje atd.)
3. Charakteristika změn města od roku 1990: transformace zemědělství, vliv změn charakteru státní hranice, rozvoj cestovního ruchu, rozvoj služeb, stavební rozvoj apod. Sociální změny: otázky podílu občanů na správě věcí veřejných. Místo města v DSO Podluží a MAS Dolní Morava. Fotografická dokumentace zjištěných změn.
4. Pokus o zobecnění zjištěných poznatků ve vztahu k podnikání v agrobiznysu. Srovnání dosažených změn s programem rozvoje venkova.

Seznam odborné literatury:

1. HOLEČEK, J. – SVOBODOVÁ, H. – BINEK, J. *Synergie ve venkovském prostoru – Přístupy k řešení problémů venkovských obcí*. Brno: GaREP, 2010. 35 s. ISBN 978-80-904308-4-6.
2. HEROVÁ, I. – MAJEROVÁ, V. a kol. *Český venkov 2008 : proměny venkova*. 1. vyd. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2009. 187 s. ISBN 978-80-213-1911-0.
3. VÁLKA, M. *Sociokulturní proměny vesnice : moravský venkov na prahu třetího tisíciletí*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011. 224 s. ISBN 978-80-210-3908-7.
4. GLUECK, A. – MAGEL, H. *Venkov má budoucnost*. 1. vyd. Praha: Brázda, 1992. 220 s. ISBN 80-209-0235-X.
5. NEKUDA, V. – NEKUDA, V. *Břeclavsko*. 1. vyd. Brno: Musejní spolek, 1969. 740 s.
6. KORDIOVSKÝ, E. – DANIHELKA, J. *Brána do kraje : Průvodce obcemi okresu Břeclav*. 1. vyd. Mikulov: Regionální muzeum Mikulov, 1999. 255 s. ISBN 80-85088-08-8.
7. KUČA, K. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku / . III. díl*. 1. vyd. Praha: Libri, 1998. 952 s. ISBN 80-85983-12-5.

Datum zadání bakalářské práce:

říjen 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

duben 2015

Lucie Štáhllová
Autorka práce

doc. RNDr. Antonín Vaishar, CSc.
Vedoucí práce

prof. Ing. František Toman, CSc.
Vedoucí ústavu

prof. Ing. Ladislav Zeman, CSc.
Děkan AF MENDELU

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem práci: „Změny venkovské obce na jižní Moravě po roce 1990: případ Lanžhota“ vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou *Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací*.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne:.....

.....
podpis

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji doc. RNDr. Antonínu Vaisharovi, CSc. za odborné vedení, cenné rady a informace při zpracování mé bakalářské práce. Chtěla bych také poděkovat své rodině za podporu při psaní této práce.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá změnami malého města od roku 1990. Konkrétním vybraným objektem je město Lanžhot, které se nachází v nejjižnějším cípu České republiky na hranicích se Slovenskem. První část práce slouží jako popsání základních pojmů a zhodnocení literatury, týkající se změn venkova po roce 1990. Následuje charakteristika města z hlediska demografického, ekonomického, sociálního s využitím dat sčítání lidu. Třetí část práce pojednává o změnách města, které nastaly od roku 1990 doplněny o vlastní fotografie. V poslední části této bakalářské práce je vlastní zhodnocení zjištěných poznatků ve vztahu k podnikání v agrobyznysu. Výsledkem mého poznání na základě shromážděných poznatků je, že celkový rozvoj srovnatelně velkých obcí v určitém regionu primárně ovlivňuje zejména lidský potenciál.

Klíčová slova: Lanžhot, obec, zemědělství, obyvatelé, agrobyznys, rozvoj

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with changes in the small town since 1990. Town Lanžhot has been chosen for the subject of the thesis. It is located at the southernmost spot of the Czech Republic on the border with Slovakia. Basic terms and review of the literature concerning rural changes after 1990 are mentioned in the first part of the thesis. The census data are used in the second part, where the town from the view of demographic, economic and social is described. In the third part the changes in the town that have occurred after 1990 are discussed. The findings in an agribusiness are evaluated in the last part of this thesis. It was stated that the overall development of the comparably sized municipalities in a particular region primarily affected by the human potential.

Key words: Lanžhot, municipality, agriculture, inhabitants, agribusiness, development

OBSAH

1 ÚVOD	9
2 CÍL.....	11
3 LITERÁRNÍ PŘEHLED	12
3.1 Venkov.....	12
3.2 Obec	13
3.3 Změny venkova a zemědělství po roce 1989.....	14
3.4 Transformace zemědělství	15
3.4.1 Liberalizace.....	16
3.4.1.1 Liberalizace cen	16
3.4.1.2 Liberalizace zahraničního obchodu	17
3.4.2 Restituce soukromého vlastnictví půdy a ostatního zemědělského majetku	18
3.4.3 Privatizace.....	18
3.5 Urbanizační procesy	19
4 MATERIÁL A METODIKA.....	20
4.1 Lanžhot	20
4.2 Obyvatelstvo Lanžhota	21
4.3 Ekonomická charakteristika Lanžhota.....	26
4.3.1 Krátký historický exkurz	26
4.3.2 Současnost ekonomického rozvoje v Lanžhotě	27
4.4 Charakteristika Lanžhota z hlediska sociálního.....	30
4.5 Budoucnost dalšího rozvoje.....	34
4.5.1 SWOT analýza.....	35
5 ZMĚNY V LANŽHOTĚ OD ROKU 1990	37
5.1 Zemědělství v Lanžhotě.....	37
5.2 Vliv změn charakteru státní hranice	38
5.3 Místo Lanžhota v Mikroregionu Podluží.....	39
5.3.1 Strategie rozvoje	39
5.3.1.1 Vize Podluží.....	39
5.3.1.2 SWOT analýza Mikroregionu Podluží	40
6 LANŽHOT VE SPOJENÍ S AGROBYZNYSEM	44
6.1 Definice agrobyznysu	44

6.2 Stávající situace v agrobyznysu v ČR.....	44
6.3 Případné dopady na Lanžhot a region.....	47
7 DISKUZE	48
8 ZÁVĚR.....	50
9 LITERATURA	52

1 ÚVOD

Tématem mé bakalářské práce jsou „Změny venkovské obce na jižní Moravě po roce 1990: případ Lanžhota“. Toto téma jsem si vybrala jednak proto, že celý svůj život jsem víceméně strávila v této obci, ale také proto, že nejjižnější cíp naší země, ve kterém se obec Lanžhot nachází, je z pohledu mého studijního oboru významným teritoriem, ve kterém mělo zemědělství po staletí jasnou dominanci.

Příroda v okolí Lanžhota je velmi pestrá, zajímavá a v rámci České republiky svým způsobem výjimečná. To je způsobeno několika pozoruhodnými okolnostmi, mimo jiné různorodou geologickou stavbou území, přítomností velkých řek (obec Lanžhot se nachází na soutoku řek Moravy a Dyje) a velmi teplým a suchým podnebím.

Toto území patří k oblastem v českých zemích, které byly osídleny již v dávných dobách, což dokládají archeologické nálezy z blízkého okolí (např. Dolní Věstonice, Pohansko, Mikulčice) a lidé svojí prací zde ovlivňují přírodu již mnoho staletí, kdy po celou tuto dobu byla tato krajina intenzivně zemědělsky obdělávána. Mojí snahou je poukázat na změny a vývoj venkova, které vyvolaly politické změny po roce 1989. Nové politické klima znamenalo mimo jiné rozpad kolektivizovaného zemědělství, v mnoha případech navrácení půdy původním majitelům a docházelo tak postupně k nové transformaci, kdy vedle družstev začaly na zemědělské půdě podnikat OSVČ, případně i obchodní společnosti a centrálně plánovaná socialistická ekonomika byla nahrazena ekonomikou tržní se všemi klady, ale i zápory.

Tento, svým způsobem společensko – ekonomický „šok“, samozřejmě výrazným způsobem ovlivnil nejen podnikání v zemědělském sektoru, ale zcela nepochybně i celkový život vesnice. Docházelo k významnému exodu pracovní síly z vesnice do měst, kdy nové podnikatelské klima nebylo schopno vstřebat v rámci konkurenceschopnosti veškerou, do té doby „nepostradatelnou“, pracovní sílu. S nadsázkou se dá říci, že venkov byl nucen si postupně své místo na slunci opět hledat. Myslím si, že v současné době, kdy se obce (alespoň jejich valná část) naučily využívat komparativních výhod, které život na vesnici proti životu ve městě může přinést, a také přináší, je kvalita života na vesnici srovnatelná s kvalitou života ve městě a v mnoha ohledech jej i zcela nepochybně předčí. Venkov na jednu stranu láká svým klidem, nabídkami možných volnočasových aktivit a přírodou. Na druhou stranu musí ovšem, co možná nejšetrněji, nabízet výdobytky moderní společnosti, jako je např. kvalitní

infrastruktura, kanalizace spolu s čistírnami odpadních vod, kvalitní a v dostatečné míře poskytované veřejné dopravní spojení atd. Pokud se to obcím daří a bude dařit nadále, je to dle mého názoru svým způsobem záruka jejich dalšího rozvoje.

2 CÍL

Cílem bakalářské práce na téma: Změny venkovské obce na jižní Moravě po roce 1990 je zejména na příkladu obce Lanžhota, nejenom zhodnotit dostupnou literaturu a charakterizovat malé město, ale také se zaměřit na změny, které v tomto městě nastaly po roce 1990. Tyto změny obce následně zdokumentovat a v neposlední řadě se pokusit o zobecnění zjištěných změn ve vztahu k podnikání v agrobyznysu.

3 LITERÁRNÍ PŘEHLED

Tato kapitola se věnuje literárnímu přehledu. Definuje pojmy venkov, obec a zaměřuje se na literaturu týkající se změn venkova po roce 1990.

3.1 Venkov

Z dostupné literatury, která se zabývá problematikou venkova, je zřejmé, že existuje mnoho definic, kterými se autoři snaží vysvětlit pojem venkov. Proto není tak snadné určit, která z těchto definic je ta správná, protože každý autor vnímá venkovský prostor jinak.

Obecně můžeme venkov formulovat jako území s řidším osídlením, ve kterém má zemědělství významnou roli. V odborné literatuře lze nalézt jiné varianty této definice, ve kterých jsou využita různá kritéria vzhledem k účelu vymezení. Z pohledu urbanistického můžeme venkov definovat díky specifickému typu zástavby, z pohledu demografického hustotou a nízkým počtem obyvatel, z pohledu sociologa odlišným způsobem života. (Majerová, 2005)

Co je venkov, vnímáme do jisté míry intuitivně na základě znaků různorodé povahy a intenzity. Můžeme tedy vymezit z různých hledisek hlavně následující znaky, které jsou charakteristické pro tradiční venkov:

- **Urbanistické a architektonické znaky** – převládají rodinné domy s hospodářským zázemím, náves jako společenské a kulturní centrum, vysoký podíl zeleně, řešení odpadů
- **Sociální znaky** – tradice, participace, úzké sociální kontakty mezi obyvateli
- **Velikostní znaky** – nižší hustota zalidnění a počet obyvatel, menší podíl zastavěné plochy
- **Ekonomické znaky** – dominance zemědělství a primární výroby potravin, samozásobitelství, řemeslo, vysoký podíl ekonomicky aktivních je zaměstnán mimo toto sídlo
- **Společenské znaky** – lidé jsou pohostinní, spokojeni s vlastním životem, otevření vůči nově příchozím i turistům, znalost i bližší vztah k přírodě, soudržnost, spolupráce
- **Krajinné** – minimum hluku, harmonická krajina, zeleň
- **Kulturní** – dodržování tradic, folklor, kulturní dům, škola, kostel, společenské využití (Bínek, 2009)

3.2 Obec

Charakteristika obce:

- Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Každá část území České republiky je součástí území nějaké obce.
- Obec má vlastní majetek a je veřejnoprávní korporací. V právních vztazích vystupuje pod svým jménem a zároveň nese zodpovědnost z těchto vztahů.
- Stará se o rozvoj svého území a potřeby svých občanů. (Holeček, 2009)

Orgány obce:

- **Zastupitelstvo obce** – zásadně rozhoduje v otázkách samostatné působnosti obce, schvaluje rozpočet obce, odpovídá za hospodaření s obecním majetkem
- **Rada obce** – členy jsou starosta, místostarosta, radní voleni z řad členů zastupitelstva, je to výkonný orgán obce
- **Starosta** – zastupuje obec navenek, je volen zastupitelstvem, kterému odpovídá z výkonu své funkce, starostou i místostarostou může být pouze člen zastupitelstva s českým občanstvím
- **Obecní úřad** – orgán administrativního typu, v čele je starosta, dále je tvořen místostarostou, tajemníkem a zaměstnanci, funguje v každé obci

Výbory obce:

- **Kontrolní** – kontroluje plnění usnesení rady a zastupitelstva
- **Finanční** – plní úkoly, kterými jej pověřilo zastupitelstvo, kontroluje hospodaření s finančními prostředky a s majetkem (Karlický, 2009)

Lanžhot je svým způsobem specifickou obcí. Byť počtem obyvatel dosahuje statusu města, jeho celkový ráz splňuje obraz typické moravské vesnice. Je vytvářen klasickou venkovskou zástavbou a není v něm žádná výšková budova naopak typická pro zástavbu městského typu. Tento vesnický ráz navíc umocňuje jeho okolí, zejména jedinečný biotop lužního lesa na soutoku řek Moravy a Dyje.

3.3 Změny venkova a zemědělství po roce 1989

Po roce 1989, s ohledem na politické změny, dochází rovněž k zásadním a převratným ekonomickým změnám v celé společnosti, tedy i venkova a zemědělství. Na venkově došlo k poklesu pracovních příležitostí a k odchodu převážně mladých, kvalifikovaných pracovníků, kteří hledali další perspektivu v jiných oborech. Odchod této pracovní síly se významnou měrou týkal i sektoru zemědělství. Tento odchod byl poněkud snižován mladými lidmi pracujícími ve městech, kteří naopak vyhledávali klidný život na venkově. Preferovali proto obce, které svou vzdáleností dovozovaly každodenní dojíždění do zaměstnání. Ekonomickou situaci na venkově tak zasáhly výrazné změny.

Z těchto hlavních změn, ke kterým došlo po roce 1989 v oblasti sociální a ekonomické, můžeme zmínit následující:

- Vyšší ceny vstupů do výroby
- Privatizace a obnovení vlastnických práv k zemědělskému majetku
- Snížení počtu hospodářských zvířat a pokles produkce v rostlinné výrobě
- Změna týkající se liberalizace tvorby cen, zrušení centrálního plánování, reforma daňové soustavy (Majerová, 2005)

Mezi další změny, které bychom mohli zmínit a ke kterým došlo nejen na českém venkově, ale v celé společnosti, jsou např. obnovení demokratické formy vlády, liberalizace společenského a ekonomického života, obnovení vlastnických vztahů.

Kladně lze hodnotit změny, které nastaly v síti maloobchodů a služeb. Tyto změny byly pozitivní zejména pro nejmenší lokality. Fungovala pouze velká nákupní centra a do menších lokalit jezdila pojízdná prodejna. Po roce 1990 začaly vznikat menší obchody, hospody bez kuchyně a další služby. Po čase se na venkov vrátili i restaurace, kde se lidé mohli scházet a najíst.

Co se týče životního prostředí, tak se celkově změnil systém týkající se skládek. Došlo k omezení využívání obecních skládek a původní skládky byly zalesněny či zatravněny. Byla tím zvýšena kvalita ochrany životního prostředí. Zemědělské podniky přestaly nadužívat chemické prostředky a hnojiva z důvodu, že se zvýšily náklady na tyto chemické látky. Vedlo to ke zlepšení biodiverzity ve venkovské krajině a lepší kvalitě půdního horizontu. Nicméně zemědělské podniky se s ohledem na klesající živočišnou produkci bez užití průmyslových hnojiv neobešly a neobejdou.

Změny zasáhly i veřejnou dopravu a spočívaly v redukci veřejné, zejména autobusové dopravy. Do roku 1990 bylo zajištěno každodenní spojení venkova s okresním nebo jiným větším městem. Každodenní spojení zahrnovalo svátky a víkendy. Navíc jízdné bylo z velké části podporováno dotacemi a nedosahovalo ani nákladů na provoz. Od roku 1991 došlo ke změně. Dopravci snížili počet linek i spojů a zvýšili jejich ceny. To vedlo k tomu, že lidé, kteří dříve využívali tyto spoje za prací do měst, byli nuceni využívat individuální dopravu. Z toho vyplývá, že došlo ještě k razantnějšímu poklesu dopravy ve venkovských oblastech. Mělo to zejména dopad na děti, které dojížděly do vedlejší obce do školy a musely využívat jen jednoho ranního spoje. Stejně tak při návratu ze školy musely čekat na odpolední spoj, který jel v čase tak, aby zajistil lidem odvoz z odpolední směny. Asi největší dopad snížení počtu spojů měl na obyvatele v důchodovém věku, kteří využívali dopravu k lékaři či na nákup. (Perlín, 2010)

3.4 Transformace zemědělství

Transformace zemědělství klíčovým způsobem ovlivnila po roce 1990 změny dosavadního způsobu života venkovského obyvatelstva a další rozvoj a změny venkova v následujícím období. Zemědělský sektor byl do počátku 90. let minulého století významným zdrojem pracovních příležitostí pro venkovské obyvatelstvo, byť je nutné si uvědomit, že už před rokem 1990 byla většina venkovského obyvatelstva zaměstnána mimo zemědělství, hlavně v průmyslových odvětvích. Na druhou stranu se nelze domnívat, že se transformace zemědělství venkovského obyvatelstva a celkového způsobu života na vesnici nedotkla. Z tohoto důvodu je dobré se o transformaci zemědělství zmínit širěji.

Transformační procesy začaly na počátku roku 1990. Transformační období můžeme rozčlenit do tří hlavních fází podle převažujících změn v zemědělství i ekonomice. První fáze je liberalizační, která trvala do roku 1994. Další fázi lze časově zařadit do let 1995 až 1998, kde převládal vývoj tržních institucí a stabilizace. Třetí fáze začala roku 1998 a přetrvala až do roku 2004. Spočívala v přípravě na vstup České republiky do Evropské unie, kdy se zemědělský trh a subjekty podnikající nejen v zemědělství musely uzpůsobit normám Evropské unie a podmínkám volného trhu.

Kromě výše uvedeného způsobu rozdělení lze transformaci zemědělství dělit ještě dalším způsobem na transformaci primární a sekundární. Restituce, rehabilitace, privatizace státního majetku a transformace zemědělských družstev probíhala v etapě primární. Změny družstev na akciové společnosti a procesy, které směřovaly ke koncentraci majetku či výroby probíhaly ve fázi sekundární. (Valentová, 2014)

Transformační procesy se významně podílely na zaměstnanosti. Došlo k výraznému poklesu pracujících v zemědělství, zejména na počátku 90. let, kdy počet ekonomicky aktivních zaměstnaných osob v zemědělském sektoru poklesl ze 600 tis. až na polovinu. (Bičík, 2005) Dá se říci, že tento pokles přetrvává dodnes, jak vyplývá z údajů zveřejněných prezidentem Agrární komory ČR v roce 2012, kdy se udává počet 132 800 lidí pracujících v zemědělství v roce 2010. Primárním důvodem tohoto snížení je rapidní pokles živočišné výroby, která je hlavním zaměstnavatelem v daném sektoru a zároveň dochází k významnému poklesu podílu žen vůči mužům. Vysvětlení je v zásadě jednoduché. Zatímco v kravínech, vepříněch či drůbežárnách pracovaly hlavně ženy, na poli byla a je žena traktoristka či kombajnérka vzácností. [30]

3.4.1 Liberalizace

Tuto podkapitolu lze rozdělit na dvě části:

- vliv liberalizace cen a
- liberalizaci zahraničního obchodu.

3.4.1.1 Liberalizace cen

Liberalizace cen se uskutečnila nejdříve ze všech změn, protože cena je nejdůležitější ukazatel pro tržní hospodářství, která pro subjekty plní funkci distribuční, alokační, informační a motivační. Po roce 1990 se nevyužívaly čistě ceny tržní, ale tyto tři typy cen:

- tržní
- regulované
- centrálně stanovené.

Přičemž již po roce 1990 byl podíl centrálně stanovených cen jen cca 30 % ze všech používaných cen a po roce podíl tržních cen dosahoval již více než 85 % všech aplikovaných cen, což je zřejmým dokladem překotného tempa rušení cenových regulací v rámci obchodování se zemědělskými komoditami a produkty.

Realizace liberalizace cen byla důrazná a rychlá. Bylo to z důvodu růstu cen, který byl formulován jako „cenový skok“. (Zeman, 2013) Liberalizace cen se projevila jak na růstu cen zemědělských produktů, tak i v některých fázích procesu zemědělské produkce, např. index cen zemědělských výrobců vzrostl v roce 1994 na 90,3 v porovnání s rokem 1990, kdy index cen byl 84,1.

Změna cenového systému měla svůj důsledek i na prvovýrobce. Pro tyto výrobce vstupních surovin to znamenalo nízké výkupní ceny jejich produktů, hlavně vepřového masa a mléka. Logicky z toho plyne, že došlo k poklesu stavu prasat, dojnic nebo došlo ke zrušení celého chovu.

Před transformačním obdobím byly ceny vstupů vysoce finančně podporovány. Proto liberalizace cen byla pro zemědělství velkým šokem, neboť z velké části byla ukončena podpora ze strany státu. Navíc zvyšující se konkurence a válka o spotřebitele vedla až k záhubě části naší zemědělské produkce. (Valentová, 2014)

3.4.1.2 Liberalizace zahraničního obchodu

K významné liberalizaci zahraničního obchodu došlo v roce 1991 a dá se říci, že k ní v zásadě dochází neustále. K rozmachu zahraničního obchodu se západními státy napomohla vnitřní směnitelnost koruny, tzn. možnost nakupovat devizy domácími firmami, a devalvace koruny, tzn. oslabení koruny ve srovnání se zahraničními měnami, která vedla ke slevě našich produktů na zahraničních trzích. Tyto postupy způsobily pokles výroby a rychlé zvýšení spotřebních cen a služeb. [5]

V rámci liberalizace světového obchodu v rámci WTO je obchod s agrárními komoditami jedním z nejsložitějších problémů a lze zjednodušeně konstatovat, že požívá z pohledu světového obchodu nejvyšší ochrany a to ať pomocí tzv. netarifních opatření (např. množstevní kvóty), či přímo tarifními opatřeními (cla). Evropská unie v tomto směru není výjimkou a svoji zemědělskou výrobu chrání těmito uvedenými opatřeními. Evropská unie je navíc specifická v tom, že se potýká s vlastní vnitřní konkurenceschopností mezi jednotlivými členskými zeměmi. Typickým příkladem je velmi často medializovaný problém dovozu agrárních komodit z Polska, kde čeští producenti často žehrají na to, že jen s velkými obtížemi mohou konkurovat polským producentům, což je způsobeno různými faktory, přičemž nejčastěji poukazují na nespravedlivě nastavenou dotační politiku ze strany Evropské unie vůči jednotlivým členským zemím. [2]

3.4.2 Restituce soukromého vlastnictví půdy a ostatního zemědělského majetku

Předmětem restitucí byly pozemky a majetek vložený hlavně do zemědělských družstev, tj. budovy a inventář. Restituce spočívala v tom, že měla umožnit svobodně disponovat s majetkem vloženým do zemědělského družstva, či vrátit původním vlastníkům ostatní majetek, případně jim za tento poskytnout adekvátní náhradu pro případ, že byl tento majetek za předchozí desítky let spotřebován a nebylo jej tak možno vrátit. Tzv. povinné osoby tento majetek navracely a tzv. oprávněné osoby jej dostávaly zpět. Vypořádání restitučních nároků není úplně vyřešeno doposud. (Novotná, 2004)

3.4.3 Privatizace

Pojem privatizace si můžeme vysvětlit jako změnu státního majetku na soukromý nebo jako prodej majetku státu soukromým osobám. Privatizace zemědělského majetku je stále velmi časově náročným a komplikovaným procesem. Časová náročnost je z důvodu neustále se vlečících soudních procesů, které se zaobírají restitučními nároky. Mezi zemědělský majetek patří obytné a hospodářské budovy a další stavby, které patří k původní zemědělské usedlosti včetně zastavěných pozemků, budovy a stavby, které se užívají k lesní a zemědělské výrobě, dále zemědělský a lesní půdní fond, v neposlední řadě zásoby a hospodářská zvířata. Největším problémem privatizace se zdá být to, že se mnohdy stát zbytečně zbavil půdy, kterou nyní často potřebuje, např. pro realizaci pozemkových úprav, a kterou nyní musí buď vykoupit, v krajním řešení vyvlastnit v „obecném zájmu“, což je velmi často běh na dlouhou trať. (Hartmanová, 2010)

3.4.4 Transformace zemědělských družstev

Transformace zemědělských družstev byla nejvýznamnější restaurací vlastnických vztahů v zemědělství České republiky a byla upravena tzv. transformačním zákonem (zákon č.42/1992 Sb., o úpravě majetkových vztahů a vypořádání majetkových nároků v družstvech). Tento zákon nabyl účinnosti 28. 1. 1992. (Bečvářová, 2001)

Zemědělská družstva obhospodařovala necelé dvě třetiny zemědělské půdy. Do listopadu 1989 byla hlavní podnikatelskou formou v zemědělství. Majetkoprávní transformace družstev se odehrála v letech 1992-1993. JZD, neboli jednotná zemědělská družstva, se změnila pouze na zemědělská družstva vlastníků. Jejich závazkem bylo vyrovnat podíly nečlenům družstva. (Novotná, 2004)

Pokud se původní zemědělská družstva nepřeměnila způsobem stanoveným transformačním zákonem na družstva podle obchodního zákoníku ve stanovené lhůtě a pokud tak neučinila ani po soudní výzvě, nařídil příslušný soud jejich likvidaci.

Do procesu této transformace vstoupilo více než 1 200 družstev a jak je uvedeno výše, tento proces postihoval více než 60 % celkové výměry zemědělské půdy. (Bečvářová, 2001)

3.5 Urbanizační procesy

Po roce 1989 došlo k uvolnění trhu s půdou a byty, což způsobilo, že lidé měli nové možnosti výstavby, samozřejmě v rámci příslušných územních plánů obcí. Našli se ovšem i tací, kteří tato pravidla nerespektovali a výstavbu prováděli mimo území vytyčené těmito územními plány, a mnohdy na zemědělské půdě té nejvyšší bonity. V rámci urbanizačních procesů však někdy nastaly problémy, které zabraňovaly vykonávání rozvojových plánů měst. Měštům často chyběly finance, které by podpořily bydlení a kvalitní koncepce rozvoje bydlení a infrastruktury. Dalšími problémy byla neschopnost majetkoprávní vypořádání s vlastníky nemovitostí nebo jejich nevyřešené vlastnické vztahy.

Díky přechodu k tržnímu hospodářství se začaly zvyšovat ceny pozemků. Z větší části nastaly suburbanizační procesy a výstavba se začala přemisťovat za hranice nebo na okraje měst. Kromě toho lidé toužili po vlastním domku nebo bytu, klidu a hlavně zdravějším způsobu jejich života. Ke splnění jejich snu jim z velké části vypomohl stát, který zavedl v 90. letech stavební spoření a podporu hypotečního úvěrování. Tím pomohl mnoha lidem, kteří by si vlastní bydlení bez této podpory nemohli dovolit. Podpora nebyla pouze ze strany státu, ale i lokální politiky, která poskytovala rozvojové plochy za přijatelné ceny na rozvoj bytové výstavby. (Myšková, 2010)

4 MATERIÁL A METODIKA

4.1 Lanžhot

Město Lanžhot se nachází v Jihomoravském kraji v okrese Břeclav. Leží na hranicích se Slovenskem při soutoku řek Moravy a Dyje. Soutok těchto řek je nejnižším místem Moravy. Lanžhot se stal městem v červnu roku 2001. [7]

Podle posledního sčítání v roce 2011 v Lanžhotě žije 3 653 obyvatel.

Obrázek č. 1: Mapa Lanžhota

Zdroj: <https://www.google.cz/maps?hl=cs>

Jak lze vidět na obrázku č. 1, poloha města hraje významnou roli jak v historickém kontextu, tak i v současnosti, protože leží na hranici států České republiky, Slovenské republiky a Rakouské republiky. V historii to Lanžhot a jeho obyvatelé neměli vůbec snadné. Vícekrát přes něj přecházela vojska domácí i cizí, což mělo velké důsledky pro obyvatele. Na počátku 17. století bylo městečko vyrabováno a vypáleno. Mělo však přesto více štěstí než některé vesnice v okolí, jako např. Dluhonice, které zanikly, ať už z důvodu morových nákaz či v důsledku rabování a zabíjení místního obyvatelstva za

častých válek. Ani druhá světová válka se Lanžhotu nevyhnula, ba právě naopak, na jejím sklonku byly o Lanžhot sváděny nejtěžší boje v širokém okolí. Přesto se nakonec stal první osvobozenou moravskou vesnicí, ale za cenu vysokých ztrát na životech obyvatel i značných materiálních škod. Během těchto bojů zemřelo 56 občanů obce, 258 jich bylo poraněno a 229 domů bylo naprosto zničeno. (Kordiovský, 1999)

Po válce se městečko začalo rozvíjet, někdy rychleji, jindy pomaleji. V současnosti je Lanžhot nejen důležitým dopravním uzlem, vede zde dálnice D2 na Slovensko, dále důležitá silnice II. třídy a rovněž Lanžhotem také prochází železniční trať Brno–Břeclav–Bratislava. [28] Z pohledu rozvoje podnikání má tak Lanžhot oproti mnoha jiným vesnicím velmi dobrou infrastrukturu. Ta je neméně výhodná i o pro rozvoj turismu nejen pro Lanžhot, ale i pro celý mikroregion Podluží, jehož je Lanžhot významnou součástí.

4.2 Obyvatelstvo Lanžhota

Tabulka č.1: Počet obyvatel a domů v jednotlivých letech

Sčítání v roce	Počet obyvatel	Počet domů
1970	3 926	951
1980	3 944	1 021
1991	3 753	1 177
2001	3 771	1 184
2011	3 653	1 237

Zdroj: <https://www.czso.cz/>

Jak je vidět, počet obyvatel Lanžhota se v průběhu let nijak výrazně nemění. Od 80. let minulého století má počet občanů spíše klesající tendenci, avšak počet domů vzrostl, z čehož je zřejmé, že i vesnice převzala zjednodušeně řečeno městský moderní model samostatného bydlení rodiny, oproti nedávné době, kdy bylo na vesnici běžné, že v rodinném domě bydlelo několik generací.

Tabulka č. 2: Obyvatelstvo podle pohlaví a rodinného stavu

	Celkem 2001	muži	ženy	Celkem 2011	muži	ženy
obyvatelstvo	3771	1842	1929	3653	1767	1886
svobodní, svobodné	1374	757	617	1368	751	617
ženatí, vdané	1831	918	913	1724	855	869
rozvedení, rozvedené	199	105	94	256	124	132
vdovci, vdovy	344	52	292	303	36	267
nezjištěno	23	10	13			

Zdroj: <https://www.czso.cz/>

Z výše uvedeného členění obyvatelstva obce jsou asi nejzajímavější dva porovnávané údaje. Ten první jsou počty rozvedených, kdy můžeme odvodit nárůst rozvodovosti, což odpovídá i celorepublikovému trendu. Druhý údaj ukazuje na vysoký rozdíl u ovdovělých občanů, kdy více než tři čtvrtiny tvoří ženy, což lze asi primárně přičítat zejména faktu, že se obecně ženy dožívají vyššího věku než muži.

Tabulka č. 3: Obyvatelstvo podle národnosti

Národnost	rok 2001	rok 2011
česká	3024	1670
moravská	536	809
slezská	0	0
slovenská	92	68
německá	0	0
polská	1	0
romská	0	1
ukrajinská	0	1
vietnamská	27	10
neuvedeno		909

Zdroj: <https://www.czso.cz/>

U této tabulky je velmi zajímavé, že 909 obyvatel obce neuvedlo žádnou národnost. Pro tento krok je možné použít jedno z možných zdůvodnění, kterým je, že řada lidí se domnívá, že národnost je jejich osobní věcí a necítí potřebu ji udávat. Zejména Romové

často uvádějí jinou národnost, zatímco řada Vietnamců asi nemá v Lanžhotě trvalé bydliště, tudíž tam nebyla sčítána.

Z mého osobního vnímání národnostní struktury obyvatelstva Lanžhota se tak domnívám, že neuvedením konkrétní národnosti jsou nejvíce zkresleny údaje o romské a vietnamské komunitě žijící v obci, kdy je na „první pohled“ zřejmé, že počty jsou v obou případech vyšší, než udávané.

Tabulka č. 4: Obyvatelstvo podle náboženské víry

	2001	2011
Věřící celkem	2486	1393
církev římskokatolická	2401	955
církev československá husitská	2	3
českobratrská církev evangelická	7	0
náboženská společnost Svědkové Jehovovi	4	1
pravoslavná církev v českých zemích	0	1
Bez náboženské víry	964	599
Neuvedeno	321	1661

Zdroj: <https://www.czso.cz/>

Zde je zajímavé si povšimnout, že k určité náboženské víře se přihlásil v roce 2011 poloviční počet obyvatel než v roce 2001. Zároveň je paradoxní, že na druhou stranu poklesl, a to v celku výrazně, počet obyvatel proklamujících skutečnost, že jsou bez vyznání a významný nárůst těch, které nelze zařadit do žádné ze sledovaných kategorií. Není to jen výsada Lanžhota. Obdobné výsledky se uvádí i pro celý okres Břeclav, kdy celkem 48 119 obyvatel ze 112 828, tedy 42 % (v Lanžhotě je to 45 %) neuvedlo svůj postoj k náboženství. Tuto skupinu nerozhodnutých, tak dle mého názoru můžeme označit např. jako „poloateisty“ či „polověřící“. Jsou to lidé, kteří mnohdy uvádí, že mají svoji víru, ale tuto víru nenaplnují tím klasickým způsobem jako ortodoxní věřící. Případně dalším důvodem může být obdobný postoj jako v případě uvádění národnosti, tedy že to je pouze a jen jejich osobní věc.

Tabulka č. 5: Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity

	2001	2011
Ekonomicky aktivní celkem	1 868	1 728
zaměstnaní	1 711	1 487
z toho pracující důchodci a	22	43
ženy na mateřské dovolené	34	35
nezaměstnaní	157	241
Ekonomicky neaktivní celkem	1 874	1 757
z toho nepracující důchodci a	900	895
žáci, studenti, učni	664	550
Osoby s nezjištěnou ek. aktivitou	29	168

Zdroj: <https://www.czso.cz/>

V této tabulce je patrný významný nárůst počtu nezaměstnaných občanů, což odpovídá nejenom nárůstu nezaměstnaných v regionu, ale i celorepublikovému trendu. Obdobnou situaci můžeme vysledovat i v rámci okresu v níže uvedené tabulce.

Tabulka č. 6: Nezaměstnanost v okrese Břeclav

	2001	2011
Obyvatelstvo celkem	124 274	112 828
Ekonomicky aktivní	63 325	55 935
Nezaměstnaní	6 730	6 588
Nezaměstnaní %	10,6	11,7

Zdroj: <https://www.czso.cz/>

Jak je z tabulky patrné, došlo v uvedeném období jak k výraznému poklesu v celkovém počtu obyvatel okresu, tak i k poklesu ekonomicky aktivních obyvatel. Přesto nezaměstnanost v procentuelním vyjádření stoupla. Zcela nepochybně je primárním důvodem hospodářská krize z roku 2008. Zvyšující se nezaměstnanosti tak nedokázal zabránit ani v celku masivní odliv ekonomicky aktivního obyvatelstva.

Pokud porovnáme vývoj nezaměstnanosti detailněji na základě údajů Ministerstva práce a sociálních věcí, lze konstatovat, že výraznější výkyvy nezaměstnanosti jsou v Lanžhotě způsobovány zejména sezónní nezaměstnaností, jak vyplývá například ze

srovnání s vývojem nezaměstnanosti v okresním městě, což je zřejmé z následující tabulky.

Tabulka č. 7: Nezaměstnanost za období březen 2014 – březen 2015

	Břeclav	Lanžhot
březen 2014	8,70 %	9,90 %
červen 2014	7,40 %	7,70 %
září 2014	7,00 %	7,50 %
prosinec 2014	7,30 %	7,80 %
leden 2015	7,40 %	8,30 %
březen 2015	7,10 %	7,20 %

Zdroj: <http://portal.mpsv.cz/>

Tabulka č. 8: Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání

	2001	2011
Obyvatelstvo 15leté a starší	3 146	3 145
bez vzdělání	12	13
základní vč. neukončeného	999	787
vyučení a střední odborné bez maturity	1 195	1 112
úplné střední s maturitou	731	827
vyšší odborné a nástavbové	58	79
vysokoškolské	104	207
nezjištěné	47	-

Zdroj: <https://www.czso.cz/>

Z této tabulky je asi nejzajímavější skutečností to, že za porovnávaná období stoupl v obci počet vysokoškolsky vzdělaných občanů de facto na dvojnásobek, což výrazně převyšuje celorepublikové údaje, podle kterých bylo v roce 2001 762 459 vysokoškoláků. [10] V roce 2011 bylo vysokoškolsky vzdělaných 1 117 830, to je nárůst o „pouhých“ 46,6 % proti výše uvedenému dvojnásobku. [11]

4.3 Ekonomická charakteristika Lanžhota

Tato kapitola je zaměřena na historii ekonomického vývoje obce a následně se pokouší o srovnání Lanžhota se dvěma okolními obcemi s obdobným počtem obyvatel z pohledu ekonomické charakteristiky.

4.3.1 Krátký historický exkurz

Lanžhot byl po staletí víceméně zemědělskou obcí. K výraznějšímu rozvoji řemesel došlo v 17. – 18. století, kdy v Lanžhotě byly cechy zámečnické, truhlářské, ševcovské, krejčovské a tesařské. Ve 20. letech minulého století stál v Lanžhotě mlýn, který však relativně v krátké době přestal plnit svoji funkci a dnes jej de facto připomíná pouze zbytek vodního náhonu. (Kuča, 1998)

Složitá situace pro Lanžhot nastala po Mnichovské dohodě. V sobotu 1. října 1938 začalo být hitlerovskými vojsky obsazováno první pohraniční pásmo. Oblast jižní Moravy byla dodatečně určena jako páté pásmo s termínem obsazení do 8. a 9. října. Nová hranice byla určena tak, aby okleštěná republika nebyla schopna samostatného života. K říši byla připojena i města a vesnice, ve kterých drtivou část tvořila česká většina, která však měla důležité strategicko ekonomické postavení. Například sousední Břeclav (v roce 1930 zde žilo 11 220 Čechů a jen 1 582 Němců), Charvátská Nová Ves (1 880 Čechů, 24 Němců), Poštorná (3 617 Čechů, 189 Němců) a konečně Hlohovec (1 403 Čechů, 13 Němců). Obsazení Břeclavi zásadně zkomplikovalo život Lanžhota, který měl přirozený spád právě do Břeclavi. Zanikl soudní okres breclavský, proto obce, mezi nimi i Lanžhot, jež zůstaly na území republiky, byly přiřazeny do hodonínského okresu. Lanžhot se stal přechodem do Německa a byl zde zřízen celní úřad a policejní expozitura pro pasovou kontrolu. Připojení Břeclavi k Německu mělo rovněž zásadní dopady na existenční zajištění obyvatel Lanžhota. Všichni zaměstnanci státních drah z Lanžhota (cca 340 osob), kteří byli dosud zaměstnáni v Břeclavi, byli přemísťováni do vnitrozemí a někteří se tak následně odstěhovali. Rovněž bylo postiženo lanžhotské dělnictvo. Jen na lichtenštejnské pile pracovalo více než 120 lidí, další v počtu kolem padesáti pracovali v Galusově továrně na mlátičky, která sídlila v Poštorné a desítky dalších včetně učňů, kteří pracovali u menších breclavských firem. Tito zůstali bez práce (většina dělníků z nedostatku příležitostí v Protektorátě odešla pracovat do Německa). Obec byla rovněž výrazně postižena v rámci konečné úpravy hranic s Německem, když ztratila více než dvě třetiny svého katastru. Katastr Lanžhota po roce

1924 měřil 5 398 hektarů (z toho bylo 3 165 ha lesa a 2 233 ha ostatních pozemků), po této úpravě byl zmenšen o celých 3 672 ha (2 801 ha lesa a 871 luk).

Stejně jako počátek války, byl pro Lanžhot krutý i její konec. O obec byly sváděny tuhé boje, které trvaly skoro celý týden. V důsledku těchto bojů z 924 domů shořelo do základů nebo bylo zbořeno 229, 483 domů bylo těžce poškozeno. Zbytek domů byl poškozen lehce. Občanům, kteří ztratili celý svůj majetek kvůli válečným událostem, bylo nabídnuto, aby se odstěhovali do pohraničí. Tam zůstaly po odsunutých německých obyvatelích volné usedlosti. Celkem odešlo do pohraničních oblastí 18 rodin.

V druhé polovině minulého století nejvýznamnějším zaměstnavatelem v obci bylo JZD Lanžhot, jehož význam stoupl ještě více v 80. letech, kdy došlo k jeho sloučení s JZD Kostice a Tvrdonice, kdy s platností od 1. ledna 1975 začalo hospodařit na katastrech těchto obcí JZD Podluží se sídlem v Lanžhotě až do roku 1989. (Vermouzek, 1983)

4.3.2 Současnost ekonomického rozvoje v Lanžhotě

Dle mého názoru obec Lanžhot ve své novodobé historii víceméně po počátečním výrazném propadu, způsobeným primárně rozpadem JZD Podluží, ekonomicky dlouhodobě stagnuje. Část ekonomických aktivit spojených s polohou Lanžhota při státní hranici vstupem České republiky spolu se sousedními státy do Evropské unie a v neposlední řadě do Schengenského prostoru rovněž zanikla. Jako příklad lze uvést kdysi krásný, prosperující motorest, který nabízel pracovní příležitosti a byl i výraznou kulturní součástí obce, kdy zejména o víkendech sloužil jako turistický cíl nejen pro obyvatele Lanžhota, ale i z okolních obcí.

V současné době není v obci výrazný hospodářský subjekt, který by významnějším dílem přispíval k rozvoji obce a k zaměstnanosti místních obyvatel. Největším zaměstnavatelem jsou Lesy ČR, konkrétně Lesní závod Židlochovice, který poskytuje pracovní příležitosti cca 30 místním občanům. Druhým „největším“ zaměstnavatelem je Společné družstvo Pomoraví, které v současné době zaměstnává 10 místních obyvatel. Dále ekonomické aktivity v obci vytváří několik málo „firmiček“ s minimálním počtem zaměstnanců. Jako příklad lze uvést firmy Lithoplast, s.r.o., RioSped, s.r.o., Passvilan a.s. Zbytek pak dotváří několik živnostníků, z nichž většina působí ve službách (pohostinství, květinářství, kosmetický salon, kadeřnictví, masáže, autoservis, aj.). Jen

minimum z nich se věnuje řemeslné či nějaké výrobní činnosti. Je výrazným paradoxem, že v obci Lanžhot je v podstatě jediné významnější rodinné vinařství.

Jak jsem uvedla výše, pokud se podíváme a porovnáme ekonomické aktivity Lanžhota s okolními obcemi stejné či obdobné velikosti, budeme moci vysledovat markantní rozdíly. Pro toto srovnání jsem si vybrala dvě obce se srovnatelným počtem obyvatel, konkrétně obec Velké Pavlovice, která podle posledního sčítání v roce 2011 měla 3 044 obyvatel. [12] Obec Velké Bílovice měla podle posledního sčítání 3 852 obyvatel. [13]

Všechny tři obce měly de facto po roce 1989 srovnatelné podmínky pro svůj další rozvoj. Snad pouze Velké Pavlovice byly v částečné výhodě, neboť již před tímto rokem byly v obci vyjma zemědělského družstva také vinařské a drůbežářské závody.

V současnosti lze dle mého názoru bez nadsázky říci, že tyto dvě obce se daleko lépe vyrovnaly s celým transformačním procesem zejména v zemědělství, což si můžeme ukázat na následujícím výčtu podnikatelských subjektů hlavně v zemědělském sektoru a v oborech na něj přímo navazujících či s ním přímo souvisejících.

Obec Velké Pavlovice

V této obci v dnešní době působí několik zemědělských podniků, které se kromě tradiční zemědělské výroby zabývají i pěstováním a prodejem ovoce (zejména meruněk) a vinohradnictvím. Namátkou uvádím Moravská Agra, a.s., Zemědělské družstvo Velké Pavlovice, Premium vinium, s.r.o., porcovna drůbeže. [34]

Samostatně uvádím Velkopavlovické drůbežářské závody, a.s., které navazují na dlouholetou tradici zpracování vajec v obci a které v dnešní podobě vznikly v roce 1999. Vyrábí sušené a tekuté vaječné výrobky, které slouží pro další potravinářskou výrobu, dále majonézy a tatarky určené pro konečného spotřebitele. [31] V roce 2013 zaměstnávaly 53 pracovníků. [29]

Významným podnikem je také Vinium, a.s. Velké Pavlovice zabývající se výrobou a prodejem vín. Kromě tohoto největšího zde funguje dalších 25 větších vinařských podniků včetně vinařské šlechtitelské stanice. Na tyto podnikatelské aktivity přímo navazují podnikatelské aktivity v oblasti turismu, zejména agroturistiky. Vedle ubytování v soukromí obec nabízí ubytování v apartmánech a několika penzionech, kterých neustále přibývá. [33]

Za zmínku zcela jistě stojí nejnovější vinařský penzion André, který vyrostl jako součást šlechtitelské stanice a který svojí úrovní zcela nepochybně dokáže přilákat i náročnější a movitější klientelu.

Obrázek č. 2: Vinařský penzion André

Zdroj: <http://www.hotel-akademie-nahac.cz>

I v podnikatelských aktivitách souvisejících se službami je na tom tato obec nepochybně lépe než Lanžhot, neboť nabízí širší škálu poskytovaných služeb včetně psího salonu.

Obec Velké Bílovice

I v této obci je situace diametrálně odlišná od Lanžhota. I zde působí několik zemědělských podniků, např. Agrosad Velké Bílovice, Akropol, s.r.o., Jihofrukt, Zemědělské družstvo Velké Bílovice, Via Aqua, s.r.o. Tady bych chtěla samostatně zmínit družstvo Jihomoravská zelenina, které bylo založeno v roce 1999. Podnik hospodaří na výměře 1 670 ha, z nichž je vyčleněno na výrobu zeleniny 260 ha.

Jelikož Velké Bílovice jsou největší vinařskou obcí, působí zde velké množství drobných i větších vinařských podniků až po malovinaře. Obec tak přímo láká k agroturistice spojené s návštěvou vinných sklepů a nabízí tak ve větší míře dostatek ubytovacích kapacit.

Co se týká služeb, mohou i Velké Bílovice poskytnout jejich daleko širší paletu, např. nabízí i takové služby jako veterinární ordinace a kurzy angličtiny. [32]

Celkové srovnání

Jak je na první pohled patrné, obyvatelé Lanžhota musí v drtivé většině za prací dojíždět do blízkého, ale i vzdálenějšího okolí. Ani z pohledu agroturistiky Lanžhot není žádným významným lákadlem. Pokud do obce turisté zajíždějí, jsou pro ně lákadlem cyklostezky uprostřed jedinečného biotopu lužního lesa, který Lanžhot obklopuje ze dvou stran. Avšak Lanžhot oproti srovnávaným obcím má jen minimum ubytovacích kapacit, takže převažují pouze tzv. jednodenní turisti. Srovnávané obce naopak dokáží díky výrazně větším ubytovacím kapacitám a celkově poskytovaným službám své hosty udržet delší dobu, což se samozřejmě pozitivně odráží v celkovém rozvoji ekonomických aktivit, zejména v oblasti služeb a agroturistiky.

4.4 Charakteristika Lanžhota z hlediska sociálního

Oblast poskytování sociálních služeb obcí má svůj základ v obecně závazných právních předpisech.

Podle § odst. 2 zákona 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a **o potřeby svých občanů** (tedy nepochybně i o potřeby sociální); při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem.

Klíčovým obecně závazným předpisem pro obec je zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění, který pro obce vymezuje jejich povinnosti v oblasti sociální péče. Konkrétně je to § 92, který stanovuje povinnosti v sociální sféře obci s rozšířenou působností (obce s rozšířenou působností stanovuje zákon č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností, konkrétně Příloha 2). Pro obce, jako je Lanžhot, pak platí ustanovení § 94 tohoto zákona, podle kterého obec

a) zjišťuje potřeby poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na svém území,

b) zajišťuje dostupnost informací o možnostech a způsobech poskytování sociálních služeb na svém území,

c) spolupracuje s dalšími obcemi, kraji a s poskytovateli sociálních služeb při zprostředkování pomoci osobám, popřípadě zprostředkování kontaktu mezi poskytovatelem a osobou,

d) může zpracovat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve spolupráci s krajem, poskytovateli sociálních služeb na území obce a za účasti osob, kterým jsou poskytovány sociální služby,

e) spolupracuje s krajem při přípravě a realizaci střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb kraje; za tím účelem sděluje kraji informace o potřebách poskytování sociálních služeb osobám nebo skupinám osob na území obce, o možnostech uspokojování těchto potřeb prostřednictvím sociálních služeb a o jejich dostupných zdrojích,

f) spolupracuje s krajem při určování sítě sociálních služeb na území kraje; za tím účelem sděluje kraji informace o kapacitě sociálních služeb, které jsou potřebné pro zajištění potřeb osob na území obce a spoluvytváří podmínky pro zajištění potřeb těchto osob. (Sbírka zákonů, 2006)

Na rozdíl od předchozího hodnocení stran hlediska ekonomického se domnívám, že sociální oblasti věnuje obec výraznou pozornost.

Na základě výše uvedeného ustanovení tak má obec pro rok 2015 ve svém rozpočtu vyčleněnu částku 502 000,- Kč na charitativní účely. Z této částky bude hrazeno poskytování služeb seniorům nad 80 let a handicapovaným občanům, konkrétně v podobě rozvozu obědů, na který činí příspěvek 10,- Kč z ceny 15,- Kč. Dále obec zajišťuje pečovatelské úkony jako např. doprovod k lékaři, nákup, úklid, hygiena, které jsou využívány cca 50 až 60 občanů obce.

Pokud budeme chápat sociální hledisko v širším kontextu ve smyslu celkové společensko kulturní úrovně kvality života občanů, je obec Lanžhot dobrou ukázkou toho, jakých výsledků se dá v obci takové velikosti v této oblasti dosáhnout.

V roce 2007 obec postavila dům s chráněnými byty, ve kterém se nachází 24 samostatných bytových jednotek. Každá tato jednotka je vybavena samostatným sociálním zařízením. Součástí domu je také jídelna a společenská místnost. V budově je umístěna kancelář oblastní charity, která zajišťuje pečovatelské služby nejen pro obyvatele domu, ale i pro další občany Lanžhota. [4]

V obci je také činný Svaz tělesně postižených, který vedle své primární role v péči o handicapované občany se rovněž významně podílí na pořádání kulturně společenských akcí (zájezdy do divadel, do lázní, k moři, společenská setkání ke Dni matek,

Mikulášská besídka). K dalšímu rozvoji této oblasti zcela nepochybně přispěje i plánovaná brzká realizace výstavby obřadní síně, jejíž rozpočet je předběžně stanoven asi na 15 miliónů. Vybudování obřadní síně bude hrazeno plně z rozpočtu obce, protože neexistuje žádná forma dotací.

Obec disponuje několika sportovními areály, z nichž některé patří k těm nejlepším v širokém okolí, např. fotbalový areál Na Šlajsi či tenisové kurty (jejich součástí je i veřejná posilovna sloužící především oddílu kulturistiky), které svojí celkovou úpravou lákají i rodiny s dětmi k odpočinku. Dále je v obci nová sportovní hala, která slouží potřebám jak základní školy, tak i pro jednotlivé sportovní oddíly (basketbal, stolní tenis, florbal, tenis). Při Masarykově základní škole bylo vybudováno venkovní multifunkční sportoviště s tartanovou běžeckou dráhou a hřiště s umělým povrchem.

Pro kulturní akce slouží obci dva sály, kde se celoročně konají společenské akce, jako jsou hody, divadelní představení, koncerty, plesy. Menší z těchto sálů je zejména v zimě využíván pro oddechové aktivity převážně žen (aerobic, pilates, jóga, mažoretky). Kulturní akce jsou v létě pořádány v amfiteátru na stadiónu, u kostela nebo na slováckém dvoře hospody U Bartošů, kde se mimo jiné pořádá dlouhodobě velmi oblíbená soutěž lidových vypravěčů z Čech, Moravy a Slovenska „O lanžhotský přegulňák“. Pro představu, jak z části vypadá kulturní rok v obci, uvádím přehled o plánovaných akcích na rok 2015.

Tabulka č. 9: Plánované akce pro rok 2015

Plánované akce pro rok 2015		
3. ledna	Koncert	Podlužan
17. ledna	Krojový ples	Podlužan
18. ledna	Koncert	Kostel
24. ledna	Společenský ples města	Podlužan
14. února	Fašank	Podlužan
20. února	Ples školy	Podlužan
14. března	Místní výstava vín	Podlužan
05. dubna	Velikonoční zábava	Podlužan
10. května	Den matek	Náměstí
31. května	1. svaté přijímání	Kostel
19. června	Lanžhotské ro(c)kování	Sokolské
07. června	Boží tělo	Kostel
05. července	Hasičské závody	Fotbalový stadion
12. července	Krojový výlet	
23. srpna	Zahrávání hodů	Náměstí
16. září	Dětské hody ve školce	Školka
18. září	Předhodové zpívání	Podlužan
19. září	Ruční stavění máje	Náměstí
20. - 22. září	Krojové hody	Náměstí
26. - 27. září	Hodky	Náměstí
27. září	Poděkování za úrodu	Kostel
14. listopadu	Dívčí vínek	Podlužan
21. listopadu	Kateřinská zábava	Podlužan
28. listopadu	Vánoční jarmark	Náměstí
26. prosince	Žehnání koní	Náměstí
26. prosince	Štěpánská zábava	Podlužan

Zdroj: <http://www.lanzhot.cz/>

Jak je z nabízeného přehledu zřejmé, má zejména folklórní zábava velkou tradici. V obci jsou aktivní dva pěvecké sbory, mužský a ženský. Významným uměleckým tělesem je i dechová hudba Lanžhotčanka, která dokonce již několikrát koncertovala ve Spojených státech amerických.

V Lanžhotě jsou výrazně zastoupeny i zájmové spolky, z nichž nejvýznamnější jsou rybářský, myslivecký, a zejména zahrádkářský, který každoročně pořádá nejen místní, ale i regionální výstavy vín.

Významnou událostí pro Lanžhot v poslední době byla částečná oprava místního kostela, která byla provedena hlavně díky obětavosti místních obyvatel. Pro financování opravy byla uspořádána mimo jiné veřejná sbírka. Celkové finance sloužily k opravě střechy a kostelní věže, kde po stavebních úpravách vznikla vyhlídka, která je rovněž vítaným lákadlem pro turisty. Stojí za zmínku, že při osvobození Lanžhota došlo i ke značnému poškození kostela a původní střešní krytina byla svým způsobem nahrazena pouze provizorně. Místní farář vytvořil návrh nové střechy podle původního předválečného vzoru. V tomto duchu byla rekonstrukce střechy také realizována. Výsledek je velmi působivý a zajímavý, a tak není divu, že v soutěži architektonických staveb firmy Tondach byla vybrána jako nejlepší stavba roku. Byla také zveřejněna ve firemním kalendáři pro celou Evropu. Obětavost a snahu místních obyvatel o rekonstrukci dokresluje fakt, že Institut pro památky a kulturu udělil v soutěži veřejných sbírek na obnovu památek Spolku pro Lanžhot (17 členů), který celou sbírku organizoval a zaštiťoval, první místo v kategorii finančně nejúspěšnější veřejná sbírka v roce 2011 (oprava střechy kostela Povýšení svatého Kříže včetně vyhlídky). Rekonstrukce střechy zvítězila také v architektonické soutěži pro stavby v roce 2012.

Součástí kulturního života je nepochybně také místní muzeum, které zejména v letních měsících turistům předvádí, jak se žilo v minulosti v tomto regionu. V zimních měsících se v muzeu pořádají výstavy hlavně s vánoční tematikou (výstava betlémů, perníků, svícňů, adventních věnců).

Svoji klientelu si dlouhodobě udržuje i místní knihovna. Byť musí klasická kniha v současnosti odolávat konkurenci internetu, tak se její čtenářská základna nepatrně rozrůstá. Dle statistiky z roku 2013 eviduje 455 registrovaných čtenářů, z toho je 154 dětí do 15 let, kteří si mohou vybírat z široké škály knih a časopisů různých žánrů domácí i zahraniční tvorby (beletrie, dětská literatura, sci-fi a fantasy, turistický průvodce, slovníky, až po populárně naučnou a odbornou literaturu). Pro ilustraci knihovna evidovala v tomto roce 20 737 výpůjček. [9]

4.5 Budoucnost dalšího rozvoje

Pokud se má v současné době jakákoliv obec v dnešním tržním prostředí všestranně rozvíjet, musí se svým způsobem chovat jako firma, která nabízí své zboží, které je navíc velmi pestré, zahrnující hmotné statky jako historické a kulturní památky, možnosti bydlení a silnice, přírodní podmínky okolí a v neposlední řadě lidský kapitál.

Součástí produktu obce jsou i její obyvatelé, které je možné jako pracovní sílu nabídnout investorovi a občané, kteří jsou ochotni se podílet na jejím rozvoji. Součástí jsou i poskytované služby včetně sportovních a kulturních aktivit.

Starosta obce se tak stává marketingovým manažerem starajícím se o vývoj a prodej svého zboží. Aby uspěl, musí své zboží znát – zjistit v čem je výjimečné, jaké má přednosti, či naopak jaké má nedostatky. Měl by si také definovat svou výhodu oproti jiným podnikům (obcím) a měl by se zajímat, kdo bude jeho zboží kupovat, kdo může do obce zavítat, pro jaké podnikatele či investory může být obec zajímavá. [3]

Dle mého názoru pro vedení obce je důležité, pokud chtějí dosáhnout úspěchu, nejprve provést analýzu, jakým způsobem dále obec rozvíjet. Pro plánování a rozhodování, jaký má být budoucí vývoj obce, je nutné provést řadu analýz. Pokud má vedení obce vytvořit určitý komplexní strategický plán jejího rozvoje, musí znát její slabé a silné stránky, které jsou logicky budoucím potenciálem či přítěží obce. K takovému poznání může sloužit SWOT analýza nejdůležitějších silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb. Na základě vlastních poznatků a názorů se pokusím vytvořit SWOT analýzu obce Lanžhot.

4.5.1 SWOT analýza

Silné stránky

- Strategická poloha obce blízko dálnice včetně železničního spojení, blízkost slovenské a rakouské hranice
- Jedinečný přírodní biotop lužního lesa
- Hustá síť kvalitních cyklostezek
- Turistické atraktivity, historické památky a lázeňské služby v okolí
- Hody a další folklorní a kulturní akce
- Vinařská oblast

Slabé stránky

- Nedostatečné ubytovací kapacity
- Nižší sortiment poskytovaných služeb
- Malá ekonomická aktivita v obci (málo pracovních příležitostí, nízká daňová výtěžnost)
- Nedostatek volných rozvojových ploch

Příležitosti

- Možný rozvoj cestovního ruchu, zejména v oblasti agroturistiky
- Významnější rozšíření přeshraniční spolupráce
- Využití evropských dotací
- Příliv nových podnikatelů, zejména v oblasti služeb

Hrozby

- Odchod kvalifikované pracovní síly do měst
- Zvýšená kriminalita
- Nezájem turistů s ohledem na konkurenci jiných obcí

Na základě i takovéto analýzy lze pak vytvářet strategický plán rozvoje obce. Na internetových stránkách lze najít spoustu strategických plánů jak malých obcí, tak i statutárních měst, mikroregionů a krajů. Domnívám se, že pokud se i obec Lanžhot bude chtít nadále rozvíjet, tak se bez vlastní marketingové strategie svého rozvoje v konkurenci dalších obcí neobejde; respektujíc přitom požadavky na ochranu životního prostředí a svoji roli v rámci sociální péče.

5 ZMĚNY V LANŽHOTĚ OD ROKU 1990

5.1 Zemědělství v Lanžhotě

Jak už jsem zmínila výše, JZD Lanžhot se v polovině 80. let sloučilo s JZD Kostice a JZD Tvrdonice. Vzniklo tak JZD Podluží (v roce 1976 se přejmenovalo na JZD Československo-korejského přátelství), které mělo sídlo v Lanžhotě a které hospodařilo na katastrech těchto obcí až do roku 1989. Celkové hospodářské ukazatele při slučování těchto podniků vypadaly takto: zemědělská půda 2 992 ha, z toho orné půdy 2 053 ha, pracovníci 858, stav skotu 2 323 (z toho krav 971), prasata 1 681, slepice 11 042. JZD Lanžhot se na těchto celkových hospodářských ukazatelích podílelo následovně: zemědělská půda 1 128 ha, z toho orné půdy 636 ha, pracovníci 356, stav skotu 811, z toho krav 358, prasata 244. Kultivací dřívějších nevýnosných lučních porostů po provedení regulace řek Moravy a Dyje dosáhlo družstvo zvýšení výměry orné půdy na více než 3 500 ha, neboť úpravou koryt obou řek byly dříve zaplavované lokality chráněny před záplavami, což umožnilo zmiňovanou kultivaci těchto lučních porostů. (Vermouzek, 1983) Významnou součástí tehdejšího JZD byla i tzv. přidružená výroba, jejíž hlavní výrobní náplní byla stavba montovaných hal.

Po roce 1989 se JZD postupně rozpadlo a na jeho základech vzniklo dnešní Společné družstvo Pomoraví, se sídlem v Lanžhotě, které bylo založeno v roce 1994. V současné době se družstvo zabývá pouze rostlinnou výrobou. Příčinou tohoto stavu byla vysoká nákladovost živočišné výroby v konkrétních podmínkách družstva a výkupní ceny, na základě kterých byla živočišná výroba pro družstvo nerentabilní. Dnes již by případnou živočišnou výrobu šlo obnovit pouze za cenu vysokých investic, neboť veškerá technologie sloužící živočišné výrobě je zničená a budovy sloužící k ustájení dobytka jsou buď zdevastované, nebo v lepším případě prodané a po provedených úpravách slouží jinému účelu. Družstvo zaměstnává 10 pracovníků, z toho jsou 3 administrativní pracovníci. Hospodaří na 840 ha zemědělské půdy. Výhradně pěstovanými plodinami jsou pak pšenice, kukuřice, slunečnice a řepka. Společné družstvo Pomoraví vlastní 2 velké silné traktory značky John Deere a méně výkonné traktory značky Zetor v počtu 7 kusů. K obdělávání zemědělské půdy slouží 2 velké pluh, disky, smyky, secí stroje na obiloviny a kukuřici, kombinátory a další stroje. Všechny uvedené plodiny jsou sklizeny rovněž vlastní mlátičkou značky John Deere. Ve vlastnictví družstva je také samochodný postřikovač Tescoma a sušička obilovin

značky Riela Gut. S veškerou uvedenou technikou tak pracuje zbývajících 7 zaměstnanců, pro které to znamená nutnost mít značné odborné znalosti o veškerých výše uváděných zemědělských strojích a jejich příslušenství.

5.2 Vliv změn charakteru státní hranice

Lanžhot byl do konce roku 1989 pohraniční obcí, takže její obyvatelé museli počítat s určitým omezením. Hned za obcí směrem k Rakousku začínalo tzv. pohraniční pásmo, kam byl vstup značně omezen. Do tohoto pásma měli v podstatě volný vstup pouze příslušníci pohraniční stráže, Veřejné bezpečnosti a ti, kteří byli držiteli zvláštních povolení. Byli to zejména občané, kteří v tomto pohraničním pásmu pracovali (samozřejmě museli být „řádně“ prověřeni), ať už se jednalo o zaměstnance tehdejšího lesního závodu či JZD. Několik málo vyvolených také mohlo vstupovat do tohoto pásma, např. za účelem rybolovu nebo myslivosti. Do konce roku 1989 byly pod Lanžhotem dvě pohraniční rotý (Lány a Ruské domy). Hranici pod Lanžhotem po staletí vytvářel lužní les se soutokem Moravy a Dyje. S ohledem na to, že se tak jednalo o značně nepřehledný terén, odpovídala tomu i velká koncentrace příslušníků pohraniční stráže, kteří ochranu státní hranice zajišťovali mnohdy i v dlouhodobě zaplaveném území lužního lesa.

Sametová revoluce na konci roku 1989 zaznamenala konec této železné opony. Pohraniční pásmo zmizelo, a tak se spousta místních obyvatel mohla podívat na místa, o kterých do té doby slýchala jen od svých předků. Naplno tak mohli nejen oni, ale i první turisté začít vnímat krásy biotopu lužního lesa. Nádherné kvetoucí louky, tůň s lekníny a blatouchy, staleté duby, stáda daňků, jelenů, černé zvěře, ale také značné množství druhů ptactva, zejména vodního.

Dalším významným mezníkem byl vznik České republiky v roce 1993. V Lanžhotě postupně vznikly dva silniční pohraniční přechody, jeden na staré cestě, druhý na dálnici D2, který patřil k největším silničním pohraničním přechodům v České republice a byl nepochybně největším přechodem na státní hranici se Slovenskou republikou.

Pro místní obyvatele se tak rázem vytvořila možnost získat zaměstnání ve státní správě, zejména u Policie ČR (pasová služba) a Celní správy ČR. Práci nabízel i soukromý sektor, např. v oblasti směnárství nebo tzv. „spedičních firem“ a dalších služeb. Tento stav trval de facto až do roku 2004, kdy vstoupila Česká republika spolu

se Slovenskou republikou do Evropské unie. Celní hranice mezi těmito zeměmi k tomu okamžiku zanikla.

Dne 21. 12. 2007 se Česká republika plně zapojila do schengenské spolupráce. Došlo k tomu, že z 20. na 21. prosince byly zrušeny kontroly na vnitřních hranicích EU ze strany Policie ČR. [6] Pro mnohé místní obyvatele to tak znamenalo hledání jiného zaměstnání, v lepším případě přeložení v rámci výše uvedených složek do jiného místa. Ekonomické aktivity, tím i pracovní místa, byly s těmito změnami výrazně utlumeny.

5.3 Místo Lanžhota v Mikroregionu Podluží

Podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, měly a samozřejmě stále mají obce možnost vzájemně spolupracovat. Obec Lanžhot se tak řadí mezi zakládající členy svazku obcí Mikroregion Podluží, který vznikl v roce 2001. Dnes je v Mikroregionu Podluží organizováno celkem 15 obcí (Dolní Bojanovice, Hrušky, Josefov, Kostice, Ladrná, Lanžhot, Lužice, Mikulčice, Moravská Nová Ves, Moravský Žižkov, Nový Poddvorov, Prušánky, Starý Poddvorov, Tvrdonice, Týnec).

5.3.1 Strategie rozvoje

V letech 2000 až 2004 a 2005 až 2010 byly provedeny SWOT analýzy a vize jednotlivých obcí Mikroregionu Podluží. Obce si tak svým způsobem pomocí vizí vytyčily určitou představu, jakým směrem svoji obec a mikroregion dále rozvíjet.

5.3.1.1 Vize Podluží

- Tradice
- Zdravé životní prostředí
- Organizovaná produkce vína
- Čilý cestovní ruch
- Příjemné místo pro život
- Kvalitní a kompletní technická infrastruktura
- Podnikatelská aktivita vytvářející nové pracovní příležitosti
- Občané mají zájem jak o obec, tak i celý region, aktivně se účastní na rozvoji
- Rozšíření o Mikulčice
- Krajinnotvorné, konkurenceschopné, ekologické hospodaření [16]

Na základě těchto vytyčených cílů si obce mikroregionu pomocí SWOT analýz analyzovaly svoji výchozí pozici, tedy zejména silné stránky, které jim ke splnění cíle pomohou, ale také svoje slabiny, které budou muset k dosažení konečného cíle překonat.

5.3.1.2 SWOT analýza Mikroregionu Podluží

Silné stránky

- Vzhled obce
- Příroda
- Zemědělská a lesnická tradice
- Lidé mají vztah k místu, pohostinnost
- Tradice a folklór
- Poloha
- Technická infrastruktura
- Vztahy k sousedním obcím
- Zázemí pro sport a volnočasové aktivity

Slabé stránky

- Vztahy mezi lidmi
- Nízká podnikatelská aktivita
- Není koupaliště, infrastruktura pro cestovní ruch
- Osobní odpovědnost jedince za péči o vzhled obce
- Stagnující terciární sféra

Příležitosti

- Dotace
- Dobré podmínky pro bydlení
- Vzdělání, škola a práce s mládeží
- Podpora a rozvoj podnikání
- Rozvoj kultury, folklóru a cestovního ruchu
- Krajinnotvorné lesnictví a zemědělství
- Dopravní stavby (obchvat města Břeclav, přístav)

- Využití kulturního a sportovního zařízení
- Zvelebování veřejného prostranství
- Spolupráce s městy a obcemi, spolupráce v rámci regionu Podluží

Hrozby

- Nedostatek financí
- Stárnutí populace
- Nezájem občanů
- Nevzdělanost
- Sociálně patologické jevy
- Ničení přírody
- Neschopnost spolupráce [17]

Je ovšem diskutabilní, zda všechny uvedené příležitosti a hrozby jsou i ve skutečnosti opravdovými příležitostmi, či hrozbami. Osobně si myslím, že příležitostí není např. zvelebování veřejného prostranství či vzdělání, škola a práce s mládeží. Do hrozeb bych já neřadila nevzdělanost.

Pokud srovnám svoji SWOT analýzu se SWOT analýzou prezentovanou v rámci Mikroregionu Podluží, našla jsem v zásadních bodech těchto analýz shodu.

Jestliže má Lanžhot své vize realizovat, čeká jej dle mého názoru těžká cesta. Základ byl položen již v minulých letech, kdy obec prošla významnou proměnou. Od 90. let byla obec postupně plynofikována, dále byla vybudována kanalizace včetně nové čistírny odpadních vod, zaveden obecní vodovod. Občané mohou už několik let využívat také služeb kabelové televize. Celkový ráz obce rovněž zlepšily nové komunikace, chodníky, ale i parky včetně dětských hřišť. Mnoho domů v obci bylo zrekonstruováno nebo nově postaveno.

Zejména v oblasti rozšiřování aktivit v oblasti cestovního ruchu čeká Lanžhot již zmiňovaná dlouhá cesta. Byť se Lanžhot nachází v nejteplejší lokalitě České republiky, nemá vlastní koupaliště. Jaký je to rozdíl proti družební obci Rabensburg, která leží na protilehlé straně hranice. V této obci je krásné, i když nevelké koupaliště, ale plně svou velikostí vyhovující potřebám obce, ale i jejich návštěvníkům. Obyvatelé Lanžhota, coby návštěvníci tohoto areálu, jsou běžnou realitou.

Obec disponuje oproti jiným lokalitám pouze minimální ubytovací kapacitou a chybí zde odpovídající služby pro masovější turistiku. V Lanžhotě tak převládá jednodenní

turistika. Jen málokdy je tak výchozí základnou pro návštěvníky regionu. Turisté se zde víceméně zastaví, pokračují dále a své peníze tak utratí jinde. Částečné zlepšení stávajícího stavu může přinést plánované přemostění řeky Dyje, které by sloužilo výhradně turistickým účelům. Pokud by se plánovaná stavba uskutečnila v několika málo letech a zároveň by narostly ubytovací kapacity, jednalo by se nepochybně o zatraktivnění Lanžhota jako turistické lokality.

Jak jsem již uvedla dříve, v obci nejsou podnikatelské aktivity nijak významné s minimem pracovních příležitostí. Většina obyvatel tak musí za prací dojíždět do blízkého, ale i vzdáleného okolí, včetně krajského města Brna. Navíc je to v drtivé většině pracovní síla kvalifikovaná. Obec tak musí vytvářet podmínky pro to, aby si své občany udržela a tito za prací raději dojížděli, než by se kvůli ní odstěhovali. Dle mého názoru je si tohoto rizika vědoma, jak vyplývá z její vize. Pokud napne síly a vedle stávajících sociálních služeb (např. krásná škola, sportovní hala, nákupní středisko, zubní ordinace, praktičtí lékaři pro děti i dospělé) bude podporovat i projekty směřující do volnočasových aktivit obyvatel, ať už v oblasti sportovní či dalšího rozvoje služeb, bude obec na nejlepší cestě ke svému dalšímu rozvoji. Proto by obec měla být tím místem, kde by se její obyvatelé mohli v maximální míře scházet a trávit své chvíle volna. Pokud by se jezdili, s nadsázkou řečeno „domů jenom vyspat“, bylo by to dle mého názoru jenom otázkou času, kdy minimálně část občanů by mohla mít myšlenku se raději odstěhovat.

Stejně jako sousedním obcím, tak i celému regionu, se ani Lanžhotu nevyhýbají sociálně patologické jevy, jako alkoholismus, narkomani a s tím související kriminalita, ale kriminalita i hospodářská. Skoro běžnou záležitostí se stal vandalismus. Proto bych jednoznačně volala po zřízení obecní policie, která by majetek obyvatel chránila před „nájezdy“ všelijakých nekalých živlů, ale bohužel i místních obyvatel, kteří se mnohdy nachází na samém dně sociálního žebříčku. Osobní bezpečnost a ochrana majetku tak musí být jednou z priorit obce, jestliže jejich cílem je ekonomický a sociální rozvoj dané lokality.

Pokud obec bude vnímána jako místo, kde její občan dostane v maximální míře vše, co potřebuje a co může obec takové velikosti nabídnout spolu s jedinečnou přírodou v okolí, s bohatými kulturními tradicemi, a kde se nebude občan muset bát vyjít po setmění na ulici, může být vysokým lákadlem jako místo pro život nejen pro místní obyvatele, ale i pro ty, kteří přemýšlí, kde nový život začít.

Celkový rozvoj obce bude zcela nepochybně záležet i na případné aktivitě, či apatii jejího obyvatelstva. Současný stav lze hodnotit jako ne zcela uspokojivý. Řada občanů je svým způsobem zcela apatická k tomu, co se v obci děje. Bohužel jsou i tací, kteří aktivně přispívají svojí činností k nedobrému obrazu obce. Ta za nemalé náklady vybudovala sběrný dvůr, kam mohou občané svážet komunální odpad, který se navíc v drtivé většině v tomto sběrném dvoře třídí a může se tak dále využívat jako druhotná surovina pro jednotlivá průmyslová odvětví. Tento sběrný dvůr je dle mého názoru vzorovým příkladem sběru odpadů s maximální mírou ochrany životního prostředí. Co je však platné, že v dané oblasti obec vytvořila občanům velmi dobré podmínky pro svoz odpadů z jejich domácností, když v okolí obce, ale mnohdy i v obci samé můžeme vidět „sběrné dvory“ vytvořené neukázněnými jedinci.

6 LANŽHOT VE SPOJENÍ S AGROBYZNYSEM

6.1 Definice agrobyznysu

Pojem agrobyznys byl vytvořen Goldbergem a Davisem v roce 1957. Agrobyznys je obchod se zemědělskou produkcí. (Le François, 2010) Toto odvětví zahrnuje výrobu, zpracování a distribuci zemědělských služeb a produktů. (Obst, et.al., 2007)

Mezi rozvojem venkova a vzkvétajícím agrobyznysem, já osobně vidím přímou úměru. Výjimku z tohoto pravidla snad mohou tvořit jen satelitní vesnice poblíž velkých aglomerací (typickým příkladem může být hlavní město Praha) a význačná, turisticky vysoce zajímavá místa.

6.2 Stávající situace v agrobyznysu v ČR

Jak jsem již uvedla dříve, je zřejmé, že zemědělský sektor zaznamenal v rámci transformace značný odliv pracovních sil. Průměrný stav pracovníků v zemědělské prvovýrobě v roce 1998 činil 206 tisíc, což je pouhých 38 % počtu pracovníků v zemědělství z roku 1969. (Bečvářová, 2001)

Trend je navíc neustále stabilně klesající. V roce 2013 je udáváno, že v odvětví zemědělství pracuje necelých 120 tisíc osob. Toto celkové dlouhodobé snížení je dáno na jedné straně dřívější výraznou přezaměstnaností tohoto sektoru a na druhé straně automatizací výroby a technologickým rozvojem. Odliv zaměstnaných osob ze zemědělství byl v posledních letech způsoben zejména masivním úbytkem živočišné výroby, která zaměstnávala nejvíce lidí (viz i srovnání JZD Lanžhot a Družstva Pomoraví). Útlum se nevyhnul ani rostlinné výrobě, kdy mizela celá odvětví, jako např. zelinářství, květinářství či výrazný pokles ovocnářství. Celkem mezi roky 2000 a 2013 zaniklo v zemědělství více než 70 tisíc pracovních míst. Dalším nemalým problémem je nepochybně stárnutí zemědělské populace, což není problém pouze České republiky, ale i většiny evropských zemí. Průměrný věk pracovníků v zemědělství je dlouhodobě vyšší než průměrný věk pracovníků v celé ekonomice (46 let vs. 40,9 let v roce 2013). Podíl pracovníků starších 50 let v odvětví vzrostl od roku 2000 na 43,5 % v roce 2008, kdy se stabilizoval. I přesto nadále narůstá podíl pracovníků starších 55 let (26,7 % v roce 2013), což svědčí o tom, že se dosud nedaří realizovat generační obměnu pracovních sil v odvětví. [14]

To, že venkov a agrobiznis jsou de facto spojené nádoby, dokládá i následující SWOT analýza sektoru zemědělství v České republice.

Silné stránky

- Tradice zemědělského školství
- Rozvoj nových prodejních kanálů (farmářské trhy)
- Velké části ČR jsou tvořeny zemědělskými oblastmi
- Vhodná struktura velikosti zemědělských podniků z hlediska konkurenceschopnosti v zemědělství a rozvoje produktivity
- Existence podzemních zdrojů pitné vody

Slabé stránky

- Převažují nájemní vztahy k půdě nad vlastnickými
- Nízké příjmy v zemědělství
- Zastaralé technologické a technické vybavení, včetně budov
- Nepříznivá kvalifikační struktura obyvatelstva ve venkovských oblastech
- Zátěž zemědělské půdy, která je způsobená jednostranným pěstováním určitých typů plodin
- Nedostatek kapitálu v zemědělském sektoru a venkovské ekonomice
- Většina agrárních firem má slabou pozici k distribučním řetězcům
- Nízká produktivita práce a vyšší náklady na výrobu proti ostatním zemím EU

Příležitosti

- Zvyšující se poptávka po tradičních nebo regionálních výrobcích a bioproduktech
- Zvyšující se zájem o ochranu přírody a krajiny, rozvoj venkova
- Výhody na trhu EU k nižším nákladům na pracovní sílu a kapitál
- Klimatické předpoklady pro rozvoj konkurenceschopnosti v zemědělství
- Využití zemědělských pozemků bývalé zemědělské výroby pro faremní chovy
- Využívání a existence ochranných známek
- Rostoucí atraktivita zpracovatelského sektoru pro vstup nových investorů

Hrozby

- Závislost agrárního sektoru na dotacích
- Malá atraktivita zemědělství pro kvalifikované lidi
- Nevyřešené vlastnické vztahy, nezájem řešit opuštěné zemědělské objekty
- Degradace venkovských lokalit ze sociálního hlediska, zejména z důvodů dopravní obslužnosti, pracovních příležitostí, sociálních a zdravotních služeb
- Pokračování a znehodnocení území erozemi a povodněmi
- Politika prodejních řetězců (vyšší podíl levnějších zahraničních produktů na úkor českých)
- Růst cen primárních vstupů a energií

Jak z dané analýzy vyplývá, může případný nepříznivý rozvoj agropodnikání ovlivnit negativní trend v rozvoji venkova a naopak v krátkodobém horizontu se i nadále očekává, že bude docházet k nárůstu podílu kategorie nad 50 let celkové zaměstnanosti a to s ohledem na tyto faktory:

- Nedostatek mladých lidí s určitým typem vzdělání (hlavně středoškolské se zaměřením na zemědělství)
- Malá „prestiž“ zemědělské profese nebude motivující pro mladé lidi (nepříznivé podmínky na pracovišti, nízké platy)
- Nízká mzdová úroveň je bariérou pro vstup mladých lidí do zemědělství
- Nárůst průměrného věku kvůli prodlužování věkové hranice odchodu do důchodu [37]

Logicky, pokud se v naší společnosti změní výše uvedené faktory, dojde i k většímu zájmu mladých lidí pracovat v daném sektoru a usadit se tak na venkově.

Je nutné si také uvědomit, že Česká republika je od 1. 5. 2004 členskou zemí Evropské unie. Společná zemědělská politika je zaměřena v rámci EU na zajištění produkce potravin, jejich export, na rozvoj zemědělství a venkova a zabezpečení životní úrovně zemědělců. Je to jedna z nejkontroverznějších a nejstarších politik Evropské unie. Představuje významnou finanční zátěž a bývá jí i vytýkáno vynucování vysokých

standardů a produkce potravin s vysokými náklady, což vede k nutnosti dotací. Je jí rovněž vytýkána podpora nemoderních postupů. [15]

České zemědělství tak dnes čelí tlaku konkurence okolních států v rámci volného trhu EU. Dovážíme již více než 50 % vepřového masa, více než 30 % drůbežího masa, přes 30 % sýrů a dalších mléčných výrobků, ale také až 70 % některých druhů ovoce (jablka, švestky, meruňky, hrušky) a zeleniny. Tedy nic, co bychom objektivně nedokázali vypěstovat a ekonomicky vyprodukovat v České republice. Ovoce a zelenina se však za nízké ceny vozí ze zahraničí, kde hledají odbytu pro své neprodané produkty. Neprodané jsou v současné době zejména díky zákazu na ruském trhu (typickým příkladem jsou polská jablka) a jejich domovské země tento vývoz podporují. Pokud český producent takovou podporu nemá, nemá obchodní důvod nakupovat u něj, protože jinak by si mnohdy k nákupní ceně nemohl přidat obvyklou přírážku alespoň 100 %. [1]

6.3 Případné dopady na Lanžhot a region

Co by se stalo, kdyby se výše uvedené hrozby naplnily? Dopad by dle mého názoru byl přímo hrozný. Stačí, když si to budeme demonstrovat na tak typickém druhu podnikání pro daný region, jako je vinařství. Co by se stalo, kdyby moravští vinaři podlehli zahraniční konkurenci? Dnes typický krajinný ráz dotvářený nádhernými obdělávanými vinicemi by zanikl. Zanikly by stovky, ne-li tisíce vinařských firem, dosud mnohdy krásné vinné sklepy by osiřely a pomalu by začaly chátrat. Vítaný zdroj příjmů pocházející z agroturistiky by zjevně pominul, případně se zásadně minimalizoval. Zanikla by také spousta pracovních příležitostí a to nejen v primární sféře, týkajících se zpracování a produkce vín, ale také v oborech spojených s tímto odvětvím, jako je již zmiňovaná agroturistika a další. Skoro bych si to troufla přirovnat k situaci na Ostravsku, pokud by tam masivně došlo k omezení těžby uhlí. Sociální dopady na region jsou zcela zjevné.

Není důvod si myslet, že obec Lanžhot a celý mikroregion Podluží nemá šanci dalšího ekonomického a s tím spojeného sociálního rozvoje. To však bez rozvíjejícího se agrobyznysu nepůjde, a pokud někde ano, tak zcela nepochybně hůře, než ruku v ruce s rozvojem tohoto odvětví.

7 DISKUZE

Jak vyplývá z předchozího srovnání Lanžhota s obcemi obdobné velikosti, lze konstatovat, že v celkovém hodnocení Lanžhot za těmito obcemi zaostává. Dle mého názoru obce Velké Pavlovice a Velké Bílovice daleko lépe využívají příležitosti, které jim daný region nabízí a více jejich obyvatel má tzv. „podnikatelského ducha“, což se zcela nepochybně odráží na celkovém rozvoji. Je otázkou, co v Lanžhotě způsobuje určitou stagnaci, kdy se o výraznějším rozvoji podnikatelských aktivit nedá dlouhodobě hovořit. Těžko se hledá na tuto otázku odpověď, ale osobně si myslím, že významnou roli v tomto směru sehrává obecní zastupitelstvo.

V nedávné době proběhly v Lanžhotě, stejně jako v jiných obcích, komunální volby do obecních zastupitelstev. Nastoupila nová krev, plná odhodlání rozvíjet obec po všech stránkách tak, aby se stala místem pro kvalitní a plnohodnotný život jejich obyvatel. I Lanžhot má svoji vizi svého budoucího rozvoje, která je součástí celkového rozvoje Regionu Podluží, kterou si nyní představme:

1) Atraktivní místo pro bydlení

- Nabídka služeb pro bydlení
- Údržba a rekonstrukce bytového fondu
- Nová bytová výstavba
- Zázemí pro rekreaci občanů (les, koupaliště, hřiště)

2) Občané se zájmem o obec

- Zájem a aktivita občanů na rozvoji obce
- Udržení a obnova tradic
- Zájem o děti a mládež (hřiště, sport)

3) Krásná obec

- Opravená škola
- Upravené ulice (zeleň, pořádek)
- Dobudovaná síť komunikací

4) Úspěšné podnikání

- Široká škála nabídky služeb
- Řemesla, služby, drobná výroba
- Nákup zboží a služeb občany hlavně v Lanžhotě

5) Využití produktů lesa k prospěchu obce

- Biosférická rezervace UNESCO
- Těžené suroviny finalizovány v místě
- Přírodní prostředí využito pro cestovní ruch
- Participace subjektů hospodařících v lese na rozvoji obce

6) Čilý cestovní ruch

- Využití přírodního prostředí (les)
- Zázemí pro rekreaci a cestovní ruch (koupaliště, tělocvična)
- Zájmová turistika (rybolov, sport, myslivost, folklór, cyklistika)

7) Dopravní dostupnost

- Most přes Dyji do Rakouska
- Napojení na obchvat města Břeclav [18]

Já osobně pro další rozvoj obce považuji za nejdůležitější rozvíjení podnikatelských aktivit spojených s poskytováním služeb jak pro místní obyvatele, tak i v oblasti cestovního ruchu. Zde má Lanžhot proti srovnávaným obcím zcela nepochybně ty největší rezervy.

8 ZÁVĚR

Je zřejmé, že podíl zemědělské výroby na celkovém HDP země má dlouhodobě klesající tendenci. To by však nemělo znamenat, že bychom si neměli uvědomovat, že venkov a venkovské oblasti jsou a dlouhodobě budou součástí krajiny naší země. Pokud však chceme hovořit o budoucnosti zemědělství a rozvoji venkova je nutné se podívat, co chystá Brusel. Naše zemědělská politika se totiž pohybuje v limitech společné zemědělské politiky EU.

Předchozí předseda Evropské komise Jose Manuel Barroso v září roku 2009 v nominačním programu, který nesl název Hlavní směry politiky příští komise, mimo jiné uvedl, že na zemědělství, které má v Evropě dlouhodobou tradici, můžeme být pyšní. Také pronesl, že Evropská unie je soběstačná a stala se významným vývozcem zemědělských produktů a to díky práci našich zemědělců, investicím do technologie a společné politice. I v budoucnu má zemědělství své stálé místo, protože nejen že zajišťuje dostatek potravin, ale poskytuje zemědělcům přijatelnou životní úroveň a stará se o krajinu. V neposlední řadě chrání životní prostředí a je součástí odpovědi na nové otázky, jako je např. změna klimatu. Barosso ve své vizi, kterou označil jako „kvetoucí ekonomiku venkova“ slíbil, že se o úloze, potřebách zemědělství a rozvoje venkova rozhodne ve vizi Evropské unie 2020.

Avšak tato vize z konce loňského listopadu je primárně zaměřena na průmysl a služby. O tom jak dosáhnout prosperujícího zemědělství a hospodářství venkova tato vize mlčí.

Určitá vize zemědělské politiky pro období po roce 2013 již byla nastíněna a měla by obsahovat tři zásadní priority:

- Obnovení rovnováhy různých kategorií zemědělců i členských států v oblasti přímých podpor
- Zajištění dostatečné bezpečnosti pro zemědělce vůči cenovým výkyvům
- Posílení politiky rozvoje venkova, který musí podporovat investice, inovaci, mobilizaci zdrojů místních subjektů

Svoji představu budoucnosti zemědělství a rozvoje venkova představila ODS ve vlastním dokumentu Vize 2020. Z tohoto dokumentu je zcela zřejmé, že svým způsobem stejně jako já, spojuje rozvoj venkova s moderním a prosperujícím sektorem zemědělství. Samozřejmě to není jediný faktor ovlivňující jeho rozvoj, ale zcela nepochybně jeden z klíčových. [36] Tento rozvoj by však neměl být výlučně postaven

na jednostranné preferenci ekonomických faktorů nad faktory sociálními, tzn. aby nedocházelo k úbytku zaměstnanosti či přelivu vlastnických vztahů k půdě do rukou finančních skupin nemajících vztah k danému regionu, tedy k jeho půdě, životnímu prostředí a logicky i k potřebám obyvatel regionu. Jiný způsob rozvoje by mohl výrazně ovlivnit sociální a environmentální aspekt zemědělství.

Pro naplnění vize rozvoje obce uvedené v diskuzi je nezbytné, aby v jejím čele stáli schopní manažeři. Pokud se jim navíc podaří přesvědčit o správnosti a smysluplnosti vytyčených cílů rozvoje obce a do této „práce“ zapojit co nejširší vrstvu místních občanů s tím, že tuto svoji snahu opřou o tradiční hodnoty, tak typické pro venkov, jako jsou rodina, občanské spolky či samospráva, snáze dosáhnou těchto stanovených cílů. Spolupráce s těmi, kteří obhospodařují tak strategický výrobní faktor, jako je zemědělská půda, by měla být rovněž naprostou samozřejmostí. Také by obci nemělo být jedno, co se děje v okolních lesích, či jak je pečováno o vodní zdroje. Vytvářet podmínky, aby zaměstnanost v obci nebyla primárně odvislá pouze od zemědělské výroby (viz příklady dvou obcí), ale podporovat snahy o tvorbu pracovních příležitostí v oblasti služeb a v regionální výrobě. Dbát na rozmanitý kulturní a společenský život, nabídnout v maximální míře výběr volnočasových aktivit.

Že to není cesta lehká, je zřejmé. Nicméně věřím, že obec Lanžhot a její obyvatelé mají potenciál k tomu, aby se stala oázou příjemného žití nejen pro její obyvatele, ale také pro její návštěvníky.

9 LITERATURA

- [1] BEČVÁŘOVÁ, Věra. *Zemědělská politika*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, 2001, 120 s. ISBN 80-7157-514-3.
- [2] BIČÍK, Ivan a Vít JANČÁK. *Transformační procesy v českém zemědělství po roce 1990*. Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, 2005, 103 s. ISBN 80-865-6119-4.
- [3] BINEK, Jan. *Synergie ve venkovském prostoru: aktéři a nástroje rozvoje venkova*. Vyd. 1. Brno: GaREP, 2009, 94 s. ISBN 978-809-0430-808.
- [4] ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon č. 108 ze dne 14. března 2006 o sociálních službách. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 37, s. 1360.
- [5] HARTMANOVÁ, Zuzana., 2010: *Analýza procesu privatizace majetku v resortu zemědělství*. Bakalářská práce, Národohospodářská fakulta, Vysoká škola ekonomická v Praze, Praha, 82 s.
- [6] HOLEČEK, Jan. *Obec a její rozvoj v širších souvislostech*. Vyd. 1. Brno: GaREP, 2009, 74 s. ISBN 978-809-0430-822.
- [7] KARLICKÝ, Josef., 2009: *Přenesená působnost územní samosprávy*. Diplomová práce, Právnická fakulta, Katedra správního práva a správní vědy, Masarykova univerzita, Brno, 84 s.
- [8] KORDIOVSKÝ, Emil a Jiří DANIHELKA. *Brána do kraje: průvodce obcemi okresu Břeclav*. 1. vyd. Mikulov: Regionální muzeum Mikulov, 1999, 255 s. ISBN 80-850-8808-8.
- [9] KUČA, Karel. *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. 3. díl. Ilustrace Lubomír Zeman. Praha: Libri, 1998, 952 s. ISBN 80-859-8315-X.
- [10] LE FRANÇOIS, Nathalie R. *Finfish aquaculture diversification*. Cambridge, MA: CABI, 2010, xxi, 681 p. ISBN 18-459-3494-6.
- [11] MAJEROVÁ, Věra a Jaroslav ČMEJREK. *Český venkov 2005: rozvoj venkovské společnosti*. Vyd. 1. Praha: Česká zemědělská univerzita, c2005, 163 s. ISBN 80-213-1274-2.
- [12] MYŠKOVÁ, Jana., 2010: *Projevy suburbanizace v Brně a jeho zázemí*. Diplomová práce, Ekonomicko-správní fakulta, Katedra Regionální ekonomie a správy, Masarykova univerzita, Brno, 48 s.

- [13] NOVOTNÁ, Jana., 2004: *Zemědělská politika v České republice, budoucnost českého zemědělství v Evropské unii*. Bakalářská práce, Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova v Praze, Praha, 75 s.
- [14] OBST, Wesley, Rob GRAHAM and Christie GRAHAM . *Financial management for agribusiness*. Collingwood, VIC: Landlinks Press, 2007. ISBN 978-064-3092-952.
- [15] PERLÍN, Radim. 2010. *Venkov, typologie venkovského prostoru*, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje PŘF UK, Praha, 21 s.
- [16] VALENTOVÁ, Zuzana., 2014: *Transformace zemědělství v ČR*. Diplomová práce, Ekonomicko-správní fakulta, Masarykova univerzita, Brno, 91 s.
- [17] VERMOUZEK, Rostislav. *Lanžhot*. Praha: TEPS, 1983, 503 s.
- [18] ZEMAN, Karel. *Vývoj vlastnictví k půdě a souvisejících procesů na území ČR od roku 1918 do současné doby*. Vyd. 1. V Praze: Oeconomica, 2013, 315 s. ISBN 978-802-4519-159.

Internet

- [1] AČTO: *Pohrbíme české vepřové?* [online]. 2015 [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://acto.cz/pohrbime-ceske-veprove/>
- [2] *Cla v zemědělství* [online]. 2011 [cit. 2015-01-21]. Dostupné z: <http://www.studentsummit.cz/data/1321709506523wto-cla.pdf>
- [3] ČECHOVÁ, Barbara. Marketing obcí. [online]. [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: http://www.vwv.cz/esf/download/Prirucka_marketing.pdf
- [4] *Dům s chráněnými byty* [online]. 2015 [cit. 2015-02-06]. Dostupné z: <http://www.lanzhot.cz/institute/dum-s-chranenymi-byty/>
- [5] Dějiny v pohodě: *Obsah ekonomické transformace (cenová liberalizace a privatizace)* [online]. 2013 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.dejinyvpohode.cz/Articles/1115-2-Obsah+ekonomicke+transformace+%28cenova+liberalizace+a+privatizace%29.aspx>
- [6] Euroskop: *Vstup ČR do Schengenu* [online]. 2015 [cit. 2015-02-12]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8750/sekce/vstup-cr-do-schengenu/>
- [7] Lanžhot. In: Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Lan%C5BEhot>
- [8] Mapa Lanžhota. Dostupné z: <https://www.google.cz/maps/place/Lan%C5%BEhot/data=!4m2!3m1!1s0x476cd3fbc6>

5aa303:0x400af0f661551f0?sa=X&ei=3z3GVNeKJcWvUbu6guAI&ved=0CB8Q8gEwAA

[9] Městská knihovna Lanžhot: *O knihovně*. [online]. 2012 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://lanzhot.knihovna.cz/o-nas/>

[10] Sčítání lidu, domů a bytů 2001: ČR [online]. 2005 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/staticke/sldb/sldb2001.nsf/tabx/cz0000>

[11] Sčítání lidu, domů a bytů 2011: *Vše o území* [online]. 2015 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: <http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=vse-o-uzemi&tu=0&th=&vseuzemi=H4sIAAAAAAAAAAIVRu07DMBS9BMKjPFSKxMbCa3TEBmKAUopaGh5qAbEFt7HaoMQ2jhOiDpVYYGCFnYGRn0B8AYxMiB0xsmKXqmWCK9nS8T2->

[5_j44QPMUMDkKY4xiqTnowIOGzuYm0Ovj0_TJ8_9YGxBymfY3cI1yUQRRmRDkLDBfDfha-uga-x8WO1ptcyWgLLaE1U9FqLQd6soZqhBfE5EiA4FiwktuoRK6FQGIBew0Zb3Ma2jPI2C300uwciVlcXZv6duYonxSwEdfy6uGDBow1jg-PvMFV6TUCIhbWsNSz_Rsr1QrtowEji0xNycQjD109YWrCKVpE6EYgwHDsdC2ZUwb9ealta3tL4VM6ujb_X01Y1U4IQF5lImsYTMr6EVKTxaV4whxTggiTyDFqRsGA-cqBeLhIV_dNq01YTz7q-1Y-](http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=vse-o-uzemi&tu=0&th=&vseuzemi=H4sIAAAAAAAAAAIVRu07DMBS9BMKjPFSKxMbCa3TEBmKAUopaGh5qAbEFt7HaoMQ2jhOiDpVYYGCFnYGRn0B8AYxMiB0xsmKXqmWCK9nS8T2-5_j44QPMUMDkKY4xiqTnowIOGzuYm0Ovj0_TJ8_9YGxBymfY3cI1yUQRRmRDkLDBfDfha-uga-x8WO1ptcyWgLLaE1U9FqLQd6soZqhBfE5EiA4FiwktuoRK6FQGIBew0Zb3Ma2jPI2C300uwciVlcXZv6duYonxSwEdfy6uGDBow1jg-PvMFV6TUCIhbWsNSz_Rsr1QrtowEji0xNycQjD109YWrCKVpE6EYgwHDsdC2ZUwb9ealta3tL4VM6ujb_X01Y1U4IQF5lImsYTMr6EVKTxaV4whxTggiTyDFqRsGA-cqBeLhIV_dNq01YTz7q-1Y-)

[12] Sčítání lidu, domů a bytů 2011: *Vše o území* [online]. 2015 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=vse-o-uzemi&tu=0&th=&vseuzemi=H4sIAAAAAAAAAAIVRv08bMRR-vXIhBKhCKnXrAm0XJF8ZUEEZIE2DEnL8UAKI7XByVnLVnW1s3_WUIVKXduhadgZG_gnUvwDGTogddWStHSKOCZ5kW8_ve-

[7_Pn8FmwpYO4rTjCKVRCiOpb9Lczyb8Xf94cXb4EawMKIcP-Bu4qJhowpfqCyD4L_ZSvrYOJmW95vRf1socCFroD1AmYRDL0OyhhqE9CToRE-4llhDZ8QhWMowSQcng1og8x7aEajaPHRa7Aqra0xPmnp37BCuOrOjr892HVGpwL_M5EX7jJfBANCiYKiazgc80THDaQquzAVebTJ_KrO4PV92UhwGlsRHhEakY88joWWq-Cd2x04ht8x_E7CnDG_k_HrjkLkyTrzKVNYQenR0LYSAe1pxKRG7JFUHcMQCi7MRl6c2aLg_TM8I1](http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=vse-o-uzemi&tu=0&th=&vseuzemi=H4sIAAAAAAAAAAIVRv08bMRR-vXIhBKhCKnXrAm0XJF8ZUEEZIE2DEnL8UAKI7XByVnLVnW1s3_WUIVKXduhadgZG_gnUvwDGTogddWStHSKOCZ5kW8_ve-7_Pn8FmwpYO4rTjCKVRCiOpb9Lczyb8Xf94cXb4EawMKIcP-Bu4qJhowpfqCyD4L_ZSvrYOJmW95vRf1socCFroD1AmYRDL0OyhhqE9CToRE-4llhDZ8QhWMowSQcng1og8x7aEajaPHRa7Aqra0xPmnp37BCuOrOjr892HVGpwL_M5EX7jJfBANCiYKiazgc80THDaQquzAVebTJ_KrO4PV92UhwGlsRHhEakY88joWWq-Cd2x04ht8x_E7CnDG_k_HrjkLkyTrzKVNYQenR0LYSAe1pxKRG7JFUHcMQCi7MRl6c2aLg_TM8I1)

[13] Sčítání lidu, domů a bytů 2011: *Vše o území* [online]. 2015 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z: http://vdb.czso.cz/sldbvo/#!stranka=vse-o-uzemi&tu=0&th=&vseuzemi=H4sIAAAAAAAAAAIVRv08bMRR-XLkA4YdCKrGxFOhSyacKkBIx0DQNSsjxQwmt2A4nZyWH7mxj-45ThkhdYGBt9w6M_BOof0E7dkLsiLFr7TTimNon2dbz-977Pn--

eQBbClg8xQlGsQpCVMeyv4e5PfXr9vvSyY8XYO1APmTY38FdxUQDZlRfENlnoZy7XdgYu58Wu8FveyhgJXuAHUCJpEM_Q5KGOqTkBMh0UfBEkIbPqEKxlEESAUsjOhDTHuoRuPoeZersKotLfHVv6d-wArjn3V0_Pi6bEHOhbnICw-ZL4IBoURBwTUcnmi4wZSbbkwE3m0yfyqzuDl37KR4DSolj0iNGI68jgWWq6CVbc7cAy_Y_idhDljfifj1x35yJN15lOmsILis6FtJQLa04gpjTgiqTqDIeRdmI-8OLNFwdp_eE

[14] Současná situace a dosavadní vývoj v odvětví zemědělství. In: [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z :<http://www.ospzv-aso.cz/addons/INFO%20ZEMED/Soucasna-situace-zemedelstvi.pdf>

[15] Společná zemědělská politika. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2015-03-03]. Dostupné z:http://cs.wikipedia.org/wiki/Spole%C4%8Dn%C3%A1_zem%C4%9Bd%C4%9Blsk%C3%A1_politika

[16] Strategie rozvoje Regionu Podluží: Vize [online]. 2005 [cit. 2015-02-15]. Dostupné z: http://www.podluzi.cz/dokumenty/cat_view/24-dokumenty-regionu/67-strategie-rozvoje-regionu-podluzi/68-strategie-rozvoje-2005-2010

[17] Strategie rozvoje Regionu Podluží: *Analýza SWOT* [online]. 2005 [cit. 2015-02-15]. Dostupné z:http://www.podluzi.cz/dokumenty/cat_view/24-dokumenty-regionu/67-strategie-rozvoje-regionu-podluzi/68-strategie-rozvoje-2005-2010

[18] Strategie rozvoje regionu Podluží. [online]. 2005 [cit. 2015-03-15]. Dostupné z: http://www.podluzi.cz/dokumenty/cat_view/24-dokumenty-regionu/67-strategie-rozvoje-regionu-podluzi/68-strategie-rozvoje-2005-2010

[19] Tabulka č. 1: Počet obyvatel a domů podle výsledků sčítání od roku 1869: Statistické údaje za základní územní jednotku (ZUJ) 584622 - Lanžhot [online]. 2014 [cit. 2015-04-01]. Dostupné z:
https://www.czso.cz/staticke/sldb/sldb10.nsf/obydomy_openform&_584622

[20] Tabulka č. 2: Obyvatelstvo podle pohlaví a rodinného stavu. [online]. [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/sldb/sldb2001.nsf/obce/584622_opendocument

[21] Tabulka č. 3: Obyvatelstvo podle národnosti. [online]. [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/sldb/sldb2001.nsf/obce/584622_opendocument

[22] Tabulka č. 4: Obyvatelstvo podle náboženské víry. [online]. [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: https://www.czso.cz/staticke/sldb/sldb2001.nsf/obce/584622_opendocument

- [23] Tabulka č. 5: Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity. [online]. [cit. 2015-02-07]. Dostupné z:
https://www.czso.cz/staticke/sldb/sldb2001.nsf/obce/584622_opendocument
- [24] Tabulka č. 6: Nezaměstnanost v okrese Břeclav. [online]. [cit. 2015-02-07]. Dostupné z:
https://www.czso.cz/staticke/sldb/sldb2001.nsf/obce/584622_opendocument
- [25] Tabulka č. 7: Nezaměstnanost za období březen 2014 – březen 2015. [online]. [cit. 2015-02-07]. Dostupné z:
http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/uzem?stat=20000000000110&obdobi=A&rok=2015&uzemi=0&send=send&piref37_240429_37_240428_240428.next_page=%2Findex.do&piref37_240429_37_240428_240428.statse=20000000000019&piref37_240429_37_240428_240428.statse=0&piref37_240429_37_240428_240428.send=send&piref37_240429_37_240428_240428.stat=20000000000111&piref37_240429_37_240428_240428.obdobi=C&piref37_240429_37_240428_240428.rok=2014&piref37_240429_37_240428_240428.uzemi=107000&ok=Vybrat
- [26] Tabulka č. 8: Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání. [online]. [cit. 2015-02-07]. Dostupné z:
https://www.czso.cz/staticke/sldb/sldb2001.nsf/obce/584622_opendocument
- [27] Tabulka č. 9: Plánované akce pro rok 2015. [online]. [cit. 2015-02-07]. Dostupné z: <http://www.lanzhot.cz/kalendar-akci/?more=168#ka168>
- [28] Turistika.cz: *Lanžhot*. [online]. 2015 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.turistika.cz/mista/lanzhot>
- [29] *Účetní závěrka k datu 31.12.2013* [online]. Velké Pavlovice: Velkopavlovické drůbežářské závody, a.s., 2007 [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.vpdz.cz/files/vh/zaverka-2013.pdf>
- [30] VELEBA, Jan. *Historie a budoucnost českého zemědělství* [online]. 2012 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.ceskenarodnilisty.cz/clanky/historie-a-budoucnost-ceskeho-zemedelstvi.html>
- [31] Velkopavlovické drůbežářské závody, a.s.: *O společnosti* [online]. 2007 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.vpdz.cz/o-spolecnosti.html>
- [32] *Velké Bílovice* [online]. 2009 [cit. 2015-02-02]. Dostupné z: <http://www.velkebilovice.cz/sluzby-a-firmy/prehled-firem>

- [33] *Velké Pavlovice: Vinaři a vinařské firmy* [online]. 2014 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.velke-pavlovice.cz/Article.asp?nArticleID=156&nLanguageID=1>
- [34] *Velké Pavlovice: Zemědělské podniky a firmy* [online]. 2014 [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.velke-pavlovice.cz/Article.asp?nArticleID=165&nLanguageID=1>
- [35] Vinařský penzion André. Dostupné z: <http://www.hotel-akademie-nahac.cz/text-vinarsky-penzion-andre/>
- [36] *Vize 2020* [online]. 2010 [cit. 2015-03-10]. Dostupné z: <http://www.vize2020.cz/docs/vize2020final.pdf>
- [37] Závěry z dostupných odvětvových studií. In: [online]. [cit. 2015-03-03]. Dostupné z: <http://www.ospzv-aso.cz/addons/INFO%20ZEMED/Soucasna-situace-zemedelstvi.pdf>

Osobní rozhovory

- [1] Ústní sdělení paní Říhové – místostarosta města Lanžhot, 30.1.2015
- [2] Ústní sdělení paní Pfefferové, 12.2.2015
- [3] Ústní sdělení paní Bartošové, 13.2. 2015

Seznam obrázků

- Obr. č. 1: Mapa Lanžhota
- Obr. č. 2: Vinařský penzion André
- Obr. č. 3: Muzeum
- Obr. č. 4: Městský úřad
- Obr. č. 5: Masarykova základní škola
- Obr. č. 6: Školní hřiště
- Obr. č. 7: Administrativní budova ZD
- Obr. č. 8: Kostel

Seznam Tabulek

- Tabulka č. 1: Počet obyvatel a domů v jednotlivých letech
- Tabulka č. 2: Obyvatelstvo podle pohlaví a rodinného stavu
- Tabulka č. 3: Obyvatelstvo podle národnosti
- Tabulka č. 4: Obyvatelstvo podle náboženské víry
- Tabulka č. 5: Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity
- Tabulka č. 6: Nezaměstnanost v okrese Břeclav

Tabulka č. 7: Nezaměstnanost za období březen 2014 – březen 2015

Tabulka č. 8: Obyvatelstvo podle nejvyššího ukončeného vzdělání

Tabulka č. 9: Plánované akce pro rok 2015

Přílohy

Obrázek č. 3 Muzeum
Zdroj: Lucie Štáhlová

Obrázek č. 4 Městský úřad
Zdroj: Lucie Štáhlová

*Obrázek č. 5 Masarykova základní škola
Zdroj: Lucie Štáhllová*

*Obrázek č. 6 Školní hřiště
Zdroj: Lucie Štáhllová*

*Obrázek č. 7 Administrativní budova ZD
Zdroj: Lucie Štáhlavá*

*Obrázek č. 9 Kostel
Zdroj: Lucie Štáhlavá*